

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Bakalářská práce

Kateřina Peřková, DiS.

Kolísání v rodě u vybraných českých toponym zakončených na měkkou či obojetnou souhlásku

Gender variation of selected Czech toponyms ending with a soft or ambiguous consonant

Praha 2014

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Jínová

Prohlá-ení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 27. prosince 2014

.....

Kateřina Pešková, DiS.

Klí ová slova (esky)

Dubleta, gramatický rod, nářečí, toponymum

Klí ová slova (anglicky)

Variation, grammatical gender, dialect, toponymum

Abstrakt (český)

N která toponyma zakon ená na m kkou nebo obojetnou souhlásku kolísají v rod , a to hlavn v mluveném jazyce. D íve byla tato toponyma poufívána jako maskulina, dnes jsou p eváfn kodifikována jako feminina. Tato práce se zabývá popisy t chto toponym v jazykov dných p íru kách a kompendiích, které popisují bu p íslu–nost toponyma ke gramatickému rodu, jejich vznik a význam, nebo uflívání toponyma v lidových ná e ích. Na základ údaj v t chto p íru kách vznikl seznam kolísajících toponym, ve kterém jsou ve zkratce zapsány údaje o gramatickém rod i s lidovým uflíváním p esn tak, jak jsou popisovány v p íru kách, aby se mohly jednodu–e porovnat. Vybraná toponyma, ta která byla v p íru kách více rozebírána, nebo ta, u kterých byl v p íru kách a kompendiích uveden odli–ný gramatický rod, jsou v této práci dále popsána. Dal–í ást práce se zabývá internetovým dotazníkem, který m l být sondou do uflívání gramatického rodu t chto toponym rodilými e níky. Zkoumal n kolik toponym vybraných na základ jejich v–eobecné známosti, nebo jejich etnosti v r zných okresech. Respondent m l za úkol bu p i adit k toponymu adjektiva, nebo dosadit toponymum do p edepsané v ty ve správném pádu. V t–ina respondent uflívá tato toponyma jako feminina, ov–em maskulinní lidová podoba jmen se stále u n kolika respondent objevuje. Poslední ást práce se v nuje toponym m zakon ených na m kkou i obojetnou souhlásku, která se uflívají pouze jako maskulina, takfle nebyla kodifikována jako feminina, ani nepodlehla ú ednickým trend m na sjednocení uflívání podobných toponym.

Abstrakt (anglický)

In Czech, the assignment of grammatical gender to certain place names ending in (what is known as) soft or hybrid consonants is inconsistent, especially in the spoken language. These toponyms used to be treated as masculine nouns but today are overwhelmingly codified as feminine nouns. The present paper takes a look at the way these toponyms are described in linguistic guides and compendia which specify their gender, their origination and their meaning, or describe their use in local dialects. Based on the data in those manuals, the author has created a list of gender-shifting toponyms, with a brief specification of the grammatical gender and colloquial use (exactly as described in the said manuals), so as to allow for their easy comparison. Selected toponyms (which are analyzed in more detail in the grammatical guides, or which were assigned a different gender by different guides and compendia) are the

subject of a broader discussion within the context of this work. In another section, the present work references the results of an internet questionnaire designed to map the actual use of grammatical gender for these toponyms by native speakers. This questionnaire examined a number of toponyms that were selected for being generally known, or based on their frequency in various districts. Respondents were given the task to either assign a (gender-defining, in Czech) adjective to the given toponym or plug it into a prescribed sentence in the correct grammatical case (again revealing the respondent's choice of gender). Most respondents use these toponyms 'as if they were feminine', though the vernacular masculine form is still present with several respondents. The final part of this work is devoted to toponyms ending in a soft or hybrid consonant which are always used as masculine nouns (i.e., which were never codified as feminine nor succumbed to bureaucratic attempts to unify the use of similar toponyms).

Obsah

1	Úvod	9
2	Příručky a kompendia.....	11
3	K vybraným toponymům	17
3.1	A-	18
3.2	Bá-	19
3.3	B le	19
3.4	Bubene	20
3.5	Bystrc.....	20
3.6	Ctibo	21
3.7	ím	21
3.8	Dob í	21
3.9	Dob í-.....	22
3.10	Dube	22
3.11	Dzbel.....	22
3.12	Hosp íz.....	23
3.13	Hostim	23
3.14	Jene	23
3.15	Jilem	23
3.16	Kel	24
3.17	Kr ma	24
3.18	Krom ífl.....	24
3.19	K tomil.....	25
3.20	Ku im.....	25
3.21	Lede	25
3.22	Lí-e	25
3.23	Litovel.....	26
3.24	Lou im.....	26
3.25	Lubom	26
3.26	Miroslav.....	26
3.27	Nám –	27
3.28	Nev e	27
3.29	Ohrozim.....	27
3.30	Ochoz.....	28

3.31	Olomouc	28
3.32	Pí-	29
3.33	Plave	29
3.34	Poho	29
3.35	P edbo	29
3.36	Ratibo	30
3.37	Sala-.....	30
3.38	Sob slav.....	30
3.39	Spytihv v	30
3.40	Sta í	31
3.41	St ítefl.....	31
3.42	Sudom	31
3.43	Tel	32
3.44	Topol.....	32
3.45	T ebí	32
3.46	T e-	33
3.47	Unho-	33
3.48	Vrhave	33
3.49	Zho	34
3.50	Zliv	34
3.51	fiabe	34
3.52	fiela	34
3.53	fieliv.....	35
3.54	R zné názory na kolísání.....	35
4	Dotazníkové šetření	36
4.3	P ídavná jména.....	38
4.4	Doplň ní tvaru do v ty	40
4.5	Záv r výzkumu.....	42
5	Toponyma - maskulina	43
5.1	Dob ív.....	43
5.2	Chomýfl.....	43
5.3	Jakta	43
5.4	Kbel.....	43
5.5	Krumví	44

5.6 Myslív.....	44
5.7 Pihel.....	44
5.8 Vlko–.....	45
5.9 Zelene	45
6 Závěr.....	46
Bibliografie	48
Monografie.....	48
Časopisecké publikace.....	49
Internetové prameny	50
Internetové stránky obcí	50
Seznam zkratk.....	55
Přílohy	56
A Seznam toponym kolísajících v rodě zakončených na měkkou či obojetnou souhlásku	56
B Internetový dotazník – souhrn odpovědí	58

1 Úvod

Podmínkami k práci o kolísání gramatického rodu u toponym byl článek Aleny Polívkové (1978; 219), kde se upozorňuje na fakt, že u některých toponym mohou vzniknout pochybnosti ohledně použití gramatického rodu. Týká se to především toponym zakončených na *-c, -j, -l, -m, -v, -z*, která teoreticky mohou být skloňována jak podle muflského vzoru, tak podle flenského.

Kolísání v gramatickém rodu bývá dvojího typu, buď mezi vzory *píse* a *stroj*, nebo *kost* a *hrad*, popřípadě *les*, vždy v singuláru. Kolísání ve vzorech *kost* a *hrad* je snadno odlišitelné, tyto vzory mají shodné paradigma pouze v nominativu a akuzativu, v jiných pádech se jejich paradigmata liší. Vzory *píse* a *stroj* mají ale na instrumentál paradigmatu shodná. Jan Chloupek (1974; 125) uvádí, že vzory *píse* a *kost* jsou vzory bez koncovky, proto jsou tak podobné muflským nevlivným vzorům.

Kolísání v rodu je příznakem vývoje jazyka a časem se uflívání ustaluje. Trvalé kolísání není pro jazyk výhodné, zvláště u toponym, která fungují jako úředně stanovené názvy a jejich uflívání by pro spisovný jazyk mělo být jednoduché a jasné (Sedláček 1977; 269). Pro uflivatele jazyka je důležité, aby jména fungovala co nejnázve a respondent nemusel při jejich uflívání přemýšlet, kam jméno zařadit a uflil ho spontánně (Polívková 1985; 17–18). Problémy s názvy a spisovnými podobami toponym se objevily už za 1. republiky. Pro úřední práci bylo nezbytné jednotné uflívání názvů českých a moravských obcí, a to jednotné i v gramatickém rodu. Mluvnický rod se tedy určil na základě podoby jména s celonárodní platností, tak se ustálil ve spisovném jazyce například název města Olomouc, přestože z historického hlediska a v místním úzu měl stále má název podobu maskulina (*Holomóc*). Existence dvojtvárů, dublet, není popírána ani zavrhována, jeden tvar odráží místní stav a druhý spisovnou normu (Polívková 1985; 20–21).

Úkolem práce bude na základě dostupných odborných materiálů vytvořit seznam toponym, která kolísají nebo jež nedávno kolísala v gramatickém rodu, a dále provést empirický výzkum uflívání aspoň vybraných jmen v dnešní době, popřípadě zachytit a zdokumentovat změny v jejich používání. V práci nejprve porovnáme informace ohledně gramatického rodu z různých pramenů a kompendií, pozornost zaměříme především na otázky kolísání rodu. Dále se práce blíže zabývá vybranými toponymy, jejich popisem na základě odborné literatury a jejich uflíváním v médiích, především na oficiálních internetových stránkách obcí. Vyberou se toponymy je ovlivňuje všeobecnou známostí obcí,

etností výskytu názvů stejných toponym v různých okresech a krajích, a především dostatkem informací z odborné literatury o jejich gramatickém a mluvnickém rodě, popřípadě zajímavostí ohledně užívání jejich názvu, například pokud je toponymum v různých případech popsáno. Úplný seznam toponym zakoněných na měkkou nebo obojetnou souhlásku je přiložen v příloze. Toponyma doplní zjednodušené značky pro mluvnický rod, jak je popisují jednotlivé případy. Seznam neobsahuje toponyma, která v odborné literatuře nemají dublety v gramatickém rodě, a dále tato toponyma, která jsou zakoněna na slovo tvorný sufix typický pro maskulina, například *-ov* (*Bukov*) a *-ec* (*Drufléc*).

Empirický výzkum je proveden internetovou formou, pro snadné a rychlé rozdělení mezi respondenty z různých míst, protože dubletní tvary se převážně udržují v okolí místa, kde se obec nazvaná zkoumaným toponymem nachází. Výzkum by měl být sondou do užívání dubletních tvarů a měl by ukázat, zda se dublety stále užívají v běžném jazyce.

2 P íru ky a kompendia

Tato ást práce shrne poznatky z poufíté odborné literatury o gramatickém a mluvnickém rod a o toponymech, která kolísají v rod . Budou zde vypsána fakta o toponymech a kolísání gramatického rodu z *Úvodu do toponomastiky* Vladimíra Tmilauera, dále z *Historické mluvnice* Jana Gebauera, *Mluvnice e-tiny*, *Mluvnice spisovné e-tiny* Franti-ka Trávní ka, *Nástinu eské dialektologie* Jaromíra B li e, z *eského jazykového atlasu*, *P íru ní mluvnice e-tiny*, z *e-tiny ó e a jazyk*, *Internetové jazykové p íru ky*, z *asových úvah o na-í mate -tin* Václava Ertla a z *Na-ich místních jmen* Aleny Polívkové. Nejprve se budeme zabývat poznatky z odborné literatury, která se v nuje kolísání v gramatickém rod obecn , pak postupn v práci p ejdeme k ufl-í problematice kolísání toponym v gramatickém rod .

Mluvnice e-tiny popisuje gramatický rod jako gramatický prost edek, který je pro každé jméno závazný, tzn. jména osob, pojm , jev , obcí atd. musí pat it k jednomu ze t í mluvnických rod . U názv n kterých pojm , jev apod. sloufí mluvnický rod jen jako klasifika ní prost edek, protože u t chto slov není možné ur it rod p írozený (Petr 1986; 35). V ur itých p ípadech dochází ke kolísání substantiva mezi dv ma rody, tím i mezi dv ma soubory tvar , a to tehdy, kdy zakon ení jména není dostate n jasn za azující k jednomu rodu (Petr 1986; 40).

Pro v-echny jazykové roviny je charakteristická variantnost a podle variantních prost edk se projevuje i vztah uflivatel k soudobé spisovné norm . Variantnost je trvalým jevem jazykového vývoje, není ov-em trvalou vlastností jazykových prost edk . Variantnost je výsledný projev protikladného p sobení jazykové tradice a m nícího se mluveného standardu. Variantnost se projevuje paradigmatickými nadbyte nostmi tvar , což souvisí s historicky podmín ným vznikem variant a vztahy mezi nimi (Petr 1986; 267).

V *P íru ní mluvnici e-tiny* se uvádí, že gramatický rod je substantiv m flivotným i neflivotným implikován a vznikl aplikací p írozeného rodu na neflivotná substantiva. Podle gramatického rodu se substantivum dále za azuje k ur ítemu typu flexe (Rusínová 2008; 232).

Kolísání v rod m fle zp sobit nízká frekvence uflívání substantiv nebo r zné poufítí rodu v rámci dialekt . V dne-ní dob jsou to hlavn regionální rozdíly mezi eskými a moravskými ná e ími (Rusínová 2008; 233).

Ke kolísání toponym patří i fakt, že nevlivná maskulina zakončená na obojetnou souhlásku *-l, -s, -z* kolísají mezi tvrdým a měkkým skloňováním, v dnešní době tendují spíše ke sklonění tvrdému (Rusínová 2008; 251).

Vladimír Milauer v *Úvodu do toponomastiky* uvádí, že ke kolísání gramatického rodu značně patří i *ná e í*. Přestože rozdíly mezi českými a moravskými *ná e í* a spisovnou *e-tinou* jsou poměrně malé oproti jiným jazykům, jsou *ná e í* důležitá pro pochopení povodních významů toponym, místní úzus uflívání toponym tvoří velmi často přechod od německých názvů k českým *Landeskronen* (šKoruna země) *Lan-kroun* (Milauer 1963; 58).

Dále Milauer uvádí, že se toponyma ve středověku uflívala převážně v nepřímých pádech, například ve větách *šJedu doí Byl jsem v í ō*. Uflívání nominativu převážilo až v novověku díky úřednické práci, kde byl nominativ nezbytný například pro popisy na mapách. Nominativ toponyma se vyabstrahoval z jeho nepřímých pádů: *Sedlec, gen Sedlce Selce, lid. nom Selc*. Podobný proces probíhal například se jménem *Skute* (*Sku*), *Sop e* (*Sopr*), *Stádlec* (*Stálec*) atd. (Milauer 1963; 1026104).

Gebauer v *Historické mluvnici* dokládá, že kolísání v rodech probíhalo uflí ve slovanštině, která je k takovým záměrně poměrně silně náchylná. Jazyk se vyvíjel a ustaloval, změnami procházeli přehlásky a produktivní sufixy. Například tehdy produktivní vzor *kost – kosti* způsobil paralelní záměnu ve vzoru *host ó host* na tvar *host ó hosti*, podobná záměna nastala i ve vzoru *du–*. U maskulin vznikly novotvary *-* a *-a* (podle nových produktivních vzorů *orá* a *chlap*), u feminin *-* (podle vzoru *du–*) (Gebauer 1960; 344). Apelativa vzoru *du–* používána jako muflská přijmení přijala skloňování dle vzoru *pano–*, tak se k sobě přiblížila jména muflského a flenského rodu. Toponyma, která vznikla z muflských jmen, se později začala uflívat v flenském rodu, protože tvary obou rodů si byly podobné (Gebauer 1960; 215).

Další část textu se uflí zabývá problematikou kolísání toponym v gramatickém rodu. *Mluvnice e-tiny* tvrdí, že téměř všechna česká místní jména zakončená na měkkou nebo obojetnou souhlásku patří k femininům, jako například uvádí *Krom ífl* a *T ebí*, v místním úzu se však mohou používat jako maskulina (Petr 1986; 269). Takto kolísá například *A–* a *Kolove*¹. Přijmení kolísání je rozdílné uflí jmen mezi regionálním a celonárodním územím, tzn. v místě obce se toponymum používá v *ná e ní* starší formě, ale v rámci širšího území podléhá rozdílnému úzu (Petr 1986; 370).

---

¹ Pro dokumentaci kolísání toponyma *Kolove* není dostatek materiálu.

Podle vzoru *píse* se sklo ují *Krom ífl, Dob í-, T ebí, Skute, ej, Olomouc, Liboc, Nám -, ího-, Padr, Litovel, Chotibuz, Vitoraf, Cerekev, Pole, Tou-e, T ebe, Prose* a dal-í. Jména *P emy-l* a *Jaroslav* kolísají podle této mluvnice mezi flenským a muflským rodem.

Podle vzoru *kost* se sklo ují *Uh ín ves, Nelahozeves, Ji ín ves, Radom, T e-, Tuchoraz* a dal-í (Petr 1986; 372–373).

Trávní ek v *Mluvnici spisovné e-tiny* uvádí, že podle vzoru *kost* se sklo ují *Bediho-, Boleslav, Bude* (gen. *Bud e*), *áslav, ej, Dob í-, Hostou, Chote, Chrudim, Jaroslav, Kel, Kou im / mor. Ku im, Krom ífl, Libá, Libe* (gen. *Libn*), *Libu, Lí-e* (gen. *Lí-n*), *Litovel* (gen. *Litovle*), *Lule* (gen. *Lul e*), *Miroslav, Nám -, Ochoz, Olomouc, Práche* (gen. *Práchn*), *P elou, P íbyslav, Skrbe* (gen. *Skrbn*), *Sob slav, T ke* (gen. *T kn*), *Tel, Tou-e* (gen. *Tou-en*), *T ebí, T ebo, T e-, Unho-, Vráfl, Zbraslav, Zderaz* a dal-í. V ná e ích, hlavn východních, bývají tato jména často v muflské podobě (ins *Olomoucem*, gen *Ku íma*), ovšem ve spisovném jazyce se ustálil rod flenský (Trávní ek 1949; 512–513).

Jaromír B li v *Nástinu eské dialektologie* uvádí, že toponyma typu *Olomouc* a *B eclav* si ve východních ná e ích, např. hanáckém, zachovala původní maskulinní podobu a sklo ují se podle vzoru *bi*² (do *Holomóca*, z *Krom ífla*). Z části se ale půjklonila ke sklo ování podle flenských vzorů, ovšem ne podle spisovné normy ke vzorům *píse* a *kost*, ale ke vzoru *fena* (nom. *B eclava, áslava*). Na Vysokomýtsku jsou regulérně flenského rodu toponyma *Chrudim, Radim, Vrāclav* (gen podle vzoru *kost / dla*), toponymum *Olomouc* na tomto území kolísá mezi muflským a flenským gramatickým rodem (B li 1972; 142).

Balhar v *eském jazykovém atlasu* popisuje, že ve staré e-tině byla toponyma jako *Boleslav, áslav, B eclav, Sob slav* i *Zbraslav* jmennými tvary půjvlast ovacích adjektiv, která se sklo ovala podle vzoru *orá*. Půjvlastem půjvlast k flenskému typu sklo ování, což bylo podobný půjvlast h jako *zm ny* v deklinaci jmen typu *P íbram*. *Boleslav* má spisovné tvary gen sg *Boleslavi* (zakonění i-kmenové, *kost*) i *Boleslav* (zakonění ja-kmenové, *r fle*). Tato jména mají na severním Opavsku a severním Ostravsku v některých lokalitách muflskou podobu (Balhar 2002; 105), ve spisovném jazyce by měly být pouze flenského rodu. Podobná jména si maskulinní podobu udržují např. také v Polsku (Balhar 2002; 68).

Toponyma jako *P íbram, Chrudim, Ohrozim, Ku im* a dal-í, se spisovně sklo ují podle vzoru *kost*. Vyskytuje se i novotvar podle vzoru *fena* (*P íbrama*, gen. *P íbramy*) a v moravském ná e í a na okrajích se stále udržuje muflský rod. V mluvené podobě se tato

---

² Vzorové slovo je půjvlastato od autora půjvlastíruky.

toponyma vyskytují v flenské podobě v echách, na Třebísku, Zábělsku a Litovelsku, Opavsku, v povodí Ostravice a malé enklávy jihozápadně od Vsetína a v okolí Kyjova. Na zbývajícím území Moravy a Slezska a místy také v echách (hlavně u západních a jižních okrajů) se udržují v maskulinní podobě. Na Opavsku se vyskytuje novotvar *P íbrama* jako *femininum* (Balhar 2002; 70). Tato toponyma přecházejí od přechodného vzoru *orá* v dle sledku změny přehlásky *á* *e* (vyrovnávání koncovky gen. sg. *jo-* a *ja-*kmen) postupně ke vzoru *m kost* a *píse* (*P íbram* gen. *P íbram* podle vzoru *orá* *P íbram* gen. *P íbram* podle vzoru *píse* a *P íbram* gen. *P íbrami* podle vzoru *kost*).

Balhar uvádí, že maskulinní tvary těchto toponym vedle jejich femininních variant se vyskytují ještě u Josefa Dobrovského. Jungmann v Slovníku naučným je v otázce místních jmen nejednotný, jména zakončená na *-im* / *-am* a *-slav* / *-clav* sice přidává k femininu, ale další jejich deklinaci používá dle různých vzorů. Gebauer doporučuje zákonění ja-kmenové, Trávníček zavedení dubletních koncovek, přičemž by spisovná norma obsahovala tvary gen *P íbrami* i *P íbram* (Balhar 2002; 104–105).

Čechová v *e-tinová a jazyk* popisuje, že v rámci v-ech jmen, nejen toponym, převládá zákonění substantiva na souhlásku u muflských jmen (1996; 157), pokud je to souhláska *mkká* nebo obojetná, kolísání jména to podporuje, protože tak vznikají rodové dublety podle paradigmat vzor *hrad* a *kost* a *píse* a *stroj* (*mufl*). Kolísající toponyma přecházejí jako rodové nevyhraněná, protože svým zákoněním mohou spadat jak k muflskému, tak k flenskému rodu, přičemž dnes už jsou kodifikována jako feminina, například *Olomouc*, *Bubene*, *Třebí*, *Telč* (Čechová 1996; 159).

Ke vzoru *píse* se přidávají jména *Třebí*, *Stárec*, *Olomouc*, *Kroměříž* a další. Místní jména *Boleslav*, *P íbram*, *Áslav*, *Bělav*, *Vratislav*, *Chrudim* a *Kouřim* mají koncovky jak podle vzoru *píse* tak i podle vzoru *kost* (Čechová 1996; 206–207).

Internetová jazyková příručka uvádí, že v těchto toponym zakončených na *mkkou* souhlásku jsou feminina (*Kroměříž*, *Třebí*), přesto se některá z nich v nářečích skloují jako maskulina (*Olomouc*, *Kolove*). Toponyma *Aš*, *Pankrác* a *Zderaz*³ se mohou skloovat podle muflského i flenského vzoru.

Podle vzoru *píse* se skloují *Kroměříž*, *Dobruška*, *Těbovice*, *Třebí*, *Olomouc*, *Náměš*, *Litovel* a další. Podle vzoru *kost* se sklouje *Těš*. *Cetoraz* kolísá mezi vzorem *píse* a *kost*.

Ertl v *Asových úvahách o naší mateřtině* poznamenává, že mluvnické vnašení společnosti neprobíhá jako zákonodárce normy spisovného jazyka, ale že jazyk pouze pozoruje

³ Pro deskripci kolísání toponyma *Zderaz* chybí dostatečná dokumentace.

a popisuje. Normy se p irozen vyvíjejí samy podle pot eb. Gramaticky správné tvary jsou tedy takové, které jsou poufivány v t-inou dobrých pisatel (Ertl 1929; 12–13).

Ohledn uflívání gramatického rodu toponym zmi uje, fle eská ná e í se daleko d íve p iklonila k uflívání toponym jako *ernuc*, *Vitoraz*, *Boleslav*, *Jarom* v flenském rod . Na Morav p evládalo je-t nedávno sklo ování jmen *Bolelouc*, *Krom ífl* apod. podle muflských vzor (Ertl 1929; 17).

Jména *ernuc*, *Vitoraz*, *Bude* , *Old í-*, *Boleho-*, *Litomy-l*, *Jarom* , *Boleslav*, *P íbram* vznikla z p ídavných jmen p ivlast ovacích od jmen osobních *ernut*, *Vitorad*, *Budek*, *Old ich*, *Bolehost*, *Litomysl*, *Jarom r*, *Boleslav*, *P íbram*. Toponyma byla vytvo ena slovotvorným sufixem, dnes ufl nepoufivaným, který osobní jméno p etvo il do stejného významu jako dne-ní *ernut v*, *Old ich v* atd. P vodn v názvu bylo obsafleno i podstatné jméno, nap . *most* i *dv r*, pozd ji se vytvo ily jednoslovné názvy a to bu slofením (*Kn fmost*) nebo vynecháním podstatného jména. Tato toponyma byla p vodn maskulina, protofle jejich dvouslovné názvy obsahovaly p eváfln maskulinní substantiva *most*, *dv r*, *hrad* atd. Po jejich zkrácení na jednoslovný název tvo ený pouze p ivlast ovacím adjektivem za ala tato jména p echázet k flenskému rodu a jako adjektiva se p estala chápat, protofle se takové koncovky staly neproduktivními a p estaly se uflívat (Ertl 1929; 18). Tato zm na probíhala v 15. a 16. století (Ertl 1929; 20), na konci 17. století se spisovná podoba t chto jmen p izp sobila sklo ování v flenském rod , také kv li zjednodu-ení spisovné praxe. Místní ná e í p esto v t-inou zachovávala star-í formu podle místních zvyklostí (Ertl 1929; 21–22).

Podle Polívkové v *Na-ich místních jménech* v echách prob hla zm na uflívání jmen z muflského rodu na flenský velmi spontánn . Na Morav a ve Slezsku si n která místa muflský rod stále zachovávají. Mezi rodem muflským a flenským kolísají jména *A-*, *Bohdane* , *Pankrác*, *Unho-*, *Zliv*, *fíeliv*, *fíivoho-* a dal-í. Toponyma významov související se substantivy muflského rodu (*Háj*, *Kucha*) se chovají jako maskulina, stejn jako v t-ina jmen zakon ených na *-l* (ne *-my-l*), *-ec*, *-é* apod. Místní jména *Olomouc*, *Krom ífl*, *Dob í-*, *Litomy-l* a dal-í podobná se sklo ují podle vzoru *píse* . Jména *Boleslav*, *Chrudim*, *Kou im* kolísají mezi vzory *kost* a *píse* . Toponyma jako *B eclav*, *Boleslav* se neskle ují podle vzoru *fena*, jejich ná e ní formu *B eclava* nelze považovat za spisovnou (Polívková 1985; 26–27).

Jména *Nelahozeves*, *Kn fleves* apod. kolísají mezi vzory *kost* a *píse* , p i emfl dnes se v t-inou sklo ují podle vzoru *píse* (Polívková 1985; 28).⁴

⁴ Za nedostatek p íru ky *Na-e místní jména* Aleny Polívkové se dá považovat fakt, fle u popisovaných toponym není údaj o jejich zem pisném situování. Proto u toponym, která se objevují v r zných regionech, jako je nap .

Zho (tyto obce se vyskytují téměř v každém kraji) se nedá s určitostí říct, zda byla popisována jedna obec, nebo údaje platí o všech obcích s tímto názvem, nebo je to je-t jinak.

3 K vybraným toponym m

Pro lepší orientaci v problematice kolísání rodu bylo zapotřebí vytvořit pohled o toponymech, kterých se kolísání v rod týká. Bylo to také nezbytné pro bližší zkoumání těchto toponym a následně pro internetový výzkum, který je také součástí této práce.

Pro srovnání dat, který předcházelo tvorbě samotného seznamu toponym kolísajících v rod , byly použity *Zeměpisná jména v echách, na Moravě a ve Slezsku, Místní jména na Moravě a ve Slezsku, Na-e místní jména* a *Místní jména v echách*. Z těchto pramenů byla vybrána vhodná toponyma takto: Nejprve byla vypsána všechna toponyma končící na mkkou i obojetnou souhlásku s údajem o jejich gramatickém rodu i lidovém užívání, dále byly porovnány údaje ze všech použitých kompendií. Pokud se údaje o jmenném rodu toponym lišily, zadala jsem toto toponymum do seznamu, se kterým jsem dále pracovala. Tento seznam jsem následně porovnávala s údaji ve *Statistickém lexikonu obcí*⁵, aby se v seznamu neobjevovala jména obcí, které už jsou zrušené nebo zaniklé, a jejich názvy se už proto téměř nepoužívají.

Následoval srovnání dat na českém národním korpusu, konkrétně v korpusu *syn2010*, kde jsem srovnávala údaje o gramatickém rodu toponym již zadaných do seznamu. Tento srovnání probíhal na základě kontextů, ve kterých se toponymum zadane do polofky šlemma na NK objevovalo, například:

šší z Mok in pořídali a-tí radní, aby vytvořil model staré A-e pro budoucí národopisnou expozici zdejšího muzea.õ

Dále jsem takové kontexty toponym hledala na oficiálních internetových stránkách jednotlivých obcí.

V seznamu toponym kolísajících v gramatickém rodu se kromě velice známých toponym, jako například *Olomouc*, málokdy toponymum objevilo ve všech kompendiích. Velmi často se toponyma vyskytují pouze v jednom i ve dvou kompendiích. Oficiální internetové stránky často neexistovaly, nebo se na nich nedal vyhledat údaj o gramatickém rodu názvu obce, a proto i text webových stránek se uchylovali ke slovním spojením nevyjadřujícím gramatický rod toponyma, například *ššobec Bystrcõ*. Je možné, že jsou tato slovní spojení uživateli jazyka již vžitá, nebo je pro mluvčího jednodušší použít právě tato spojení, u

⁵ *Statistický lexikon obcí České republiky 2005: podle správního rozdělení k 1.1.2005 a výsledkům sčítání lidu, domů a bytů k 1. březnu 2001*; [Aut. Jiřina Růžková ... a kol.]. - Vyd. 1. - Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. - 1358 s.: tab.; 31 cm. - Vyd.: český statistický úřad; Ministerstvo vnitra České republiky. ISBN 80-7360-287-3

kterých nemusí p emý–let o gramatickém rod toponyma. Celý seznam toponym je p ílohou A.

B hem práce s kompentií a tvorby seznamu toponym kolísajících v rod jsem narazila na n kolik toponym zakon ených na m kkou i obojetnou souhlásku, která jsou v p íru kách i na webových stránkách popsána jako maskulina. V nuji se jim v poslední kapitole této práce.

Následující ást práce je v novaná blif–ímu popisu vybraných toponym kolísajících v rod . Z odborné literatury jsou pro práci pouflita *Zem pisná jména v echách, na Morav a ve Slezsku* (dále jen ZJ MS), *Pravidla eského pravopisu* (dále jen P P), *Na-e místní jména* (dále jen NMJ), *eský jazykový atlas* (dále jen JA), *Místní jména v echách* (dále jen MJ), *Místní jména na Morav a ve Slezsku* (dále jen MJMS), *Slovník spisovného jazyka eského* (dále jen SSJ), *Slovník spisovné e-tiny pro -kolu a ve ejnost* (dále jen SS), *Akademická p íru ka eského jazyka* (dále jen AP J).

N která zde uvád ná toponyma jsou doloflena i na *eském národním korpusu* (dále jen NK), jsou to ta toponyma, u kterých se na NK dalo najít dostatek dat pro srovnávání gramatických rod . V NK se v t–inou uvád jí texty v celonárodním úzu, proto se toponyma kolísající v rod na t chto stránkách objevují spí–e v flenském tvaru. Naproti tomu n které popisy jednotlivých toponym z oficiálních internetových stránek obcí odráflují místní lidové tvary a tím obohacují celý výklad toponyma.⁶ Výb r blíflé popisovaných toponym je orientován na dostatek informací o nich, i na gramatické nebo jiné zvlá–tnosti. Ostatní toponyma jsou v seznamu v p íloze A, spolu s informacemi o gramatickém rod v r zných kompentiích.

3.1 A–

V dob , kdy vy–el lánec *Ten A–, anebo ta A–?*, P P popisovala u toponyma A–pouze mufský rod. P ed rokem 1966 se toto hodnocení vyskytovalo i v akademickém vydání *Pravidel, ov–em* od 4. vydání z roku 1966 se u A–e uvádí rod dvojí, mufský i flenský. *Spisovný slovník jazyka eského* uvádí dvojí rod afl v dodatcích ve 4. svazku a *Slovník jazyka eského* z roku 1952 uvádí pouze rod mufský.⁷ U jména A–neprob hla kodifikace v gramatickém rod afl do roku 1957. Tolik k akademickým fakt m. Pro uflivatele jazyka byl p vodní tvar toponyma maskulinum, ale s novými osídlenci po roce 1945 za al p evaflovat rod flenský, a tak jméno za alo kolísat v rod (Sedlá ek 1977; 267–268).

⁶ Doklady z internetu jsou typograficky upravené.

⁷ Na tyto slovníky odkazuje Sedlá ek.

ZJ MS (2004; 40) uvádí, že jméno dlouho kolísalo mezi podobou A-, A-a a A-e. Dle dokladů nebyla podoba ustálena ještě v roce 1835. Později se jméno úplně ustanovilo na podobu A-. Dnes toto jméno kolísá mezi sklovením muflským a flenským, muflský rod se ovšem vyskytuje i ději.

Dle P P (1993; 78) se A-m flensko-ovát podle flenského i muflského rodu. Stejného názoru jsou NMJ (1985; 69).

Na internetových stránkách můžeme se jméno používá v flenském rod :

*šV listině z roku 1281, kterou dal A-sko do zástavy fojt m z Plavna za 600 hiven st íbra, byla A-ozna ena jako trfňní osada.*⁸

V NK se jméno objevuje v flenském rod :

*šA-se tak dostala do rukou nacist .*⁹

3.2 Bá-

JA (2006; 245) uvádí Ba-, lidově Bá-, jako femininum. MJ (1947; 29–30) obsahují heslo Bá-, lidově ta Bá-, loc Bá-ti i Bá-t , z historického hlediska jsou doklady o povodním užití jména v muflském rod (1615 na Velkém Ba-ti).

Na oficiálních stránkách můžeme se textem rodovému vymezení jména vyhýbá slovními spojeními obec Bá-. V historii můžeme se ještě roku 1913 píse o Velkém a Malém Bá-ti:

*šOsada Velký Bá- vzrostla zastavením parcel (í) dále rozparcelováním pole za dvorem k Malému Ba-ti v roce 1925 aflna 115 ísel popisných.*¹⁰

3.3 B le

V MJ (1947; 43–44) se pod heslem B le uvádí celkem 5 obcí, všechny názvy jsou užívané v flenském rod . MJMS (1980; 59) oproti tomu uvádí B le v lidovém názvu ten B l . V NK se jméno dokládá jako femininum:

šB le p íjela na Doksy bez p ti hrá základní sestavy,í ¹¹

Z oficiálních stránek obcí dvou (okres Kladno a okres Hradec Králové) píš o jméně v flenském rod a jedna (okres Brno-venkov) v muflském rod :

⁸ Oficiální stránky obce [on-line]. Dostupné z www: <<http://www.muas.cz/historie-mesta/d-225721/p1=15104> . 10. 5. 2014.

⁹ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

¹⁰ Oficiální stránky obce [on-line]. Dostupné z www: <<http://www.obecbast.cz/index.php?nid=1757&lid=cs&oid=809850> . 2. 8. 2013.

¹¹ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

š *A tak B le i "s lidmi kmecími a kostelním podacím" pat íla od této doby p ímo ke K ívoklátu.*¹²

š *Do roku 1849, kdy se stala obcí samostatnou, zm ínila B le n kolíkrát majitele.*¹³

š *Nacisté zahájili akci po celém B l í.*¹⁴

3.4 Bubene

AP J (2014; 242) uvádí, že toponymum *Bubene* kolísá mezi muflským a flenským rodem. ZJ MS (2004; 57658) v–ak jméno adí k maskulin m.

3.5 Bystrc

SSJ (1971; 191) uvádí *Bystrc, e* jako jméno flenského rodu, stejn tak NMJ (1985; 77). V MJMS (1970; 137) jsou dv obce tohoto názvu, jedna zaniklá, druhá u Brna s lidovou podobou *ten Bystrc*.

Dle ZJ MS (2004; 60) m lo jméno p vodní tvar *ten Byst ec*, dne–ní podoba ufl je flenského rodu.

Rodovou problematikou tohoto toponyma se zabýval v roce 2005 také Ing. Svatopluk Bene–, tehdejší starosta. V té dob podle n j nebylo o kodifikaci rodu stále rozhodnuto. Ji í Kratochvíl tento rozpor ohledn kodifikace v gramatickém rod ve svém lánku vyvrátil a vysv tlil, že v ná e í se objevuje i muflský rod, ve spisovné e–tin se v–ak jméno pouflívá jako femininum.¹⁵

Internetové stránky obce dokládají uflívání jména *Bystrc* jako feminina:

š *Dne 27. 4. 1945 byla Bystrc osvobozena od nacist .*¹⁶

NK uvád í toponymum v obou rodech:

š *Ozvala se konkuren ní Bystrc.*¹⁷

š *í sv íla se v p ístavi–í Hana Kociánová z nedalekého Bystrce.*¹⁸

¹² Oficiální stránky obcí [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.belec.cz/index.asp?menu=592>> . 2. 8. 2013.

¹³ Oficiální stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://belec.trebechovicko.cz/z-historie-obce/d-3069/p1=6651>> . 10. 5. 2014

¹⁴ Oficiální stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<https://sites.google.com/a/beleckreptov.cz/knihovna/Kultura/obec>> . 2. 8. 2013.

¹⁵ KRATOCHVÍL, Ji í. K problematice gramatického rodu místního jména *Bystrc*. Dostupná na www: <<http://www.kratec.cz/pages/umeni/texty/bystrc.pdf>> . 2. 8. 2013.

¹⁶ Oficiální stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.bystrc.net/historie/Historie.htm>> . 10. 5. 2014.

¹⁷ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

3.6 Ctíbo

Heslo *Ctíbo* v MJ (1947; 253–254) obsahuje celkem 5 míst s tímto názvem. Název obce 4 km severoseverozápadn . od Po átk se zde v lidové podob popisuje jako maskulinum. Oproti tomu 3 km sev. od Vla-ími se lidov uřívá jako femininum. U ostatních obcí se v tomto atlasu specifikace rodu nevyskytuje.

NMJ (1985; 79) uvádí, že spisovná je jméno pouze femininum. Jako femininum je jméno doloženo i v NK a na oficiálních stránkách obce:

š*Rezerva Lázní zvládla souboj se Ctíbo ú ů*¹⁹

š*Ctíbo si dodnes zachovala p vodní milý vesnický charakter a otev enost sousedských vztah . ů*²⁰

3.7 ím

V NMJ (1985; 82) je jméno vedeno jako femininum. Stejná spisovná forma je doložena i v NK a na oficiálních stránkách obce:

š*Po zm n stran m la více ze hry ím , í ů*²¹

š *ím (Schamers) byla založena v polovin 13. stol. na emfyteutickém právu.*²²

MJMS (1970; 165) zmi uje maskulinní lidovou podobu toponyma *ímer*, nov ji *ím r í ím* .

3.8 Dob í

MJ (1947; 357) uvádí celkem dv obce s tímto jménem. První z nich nemá zmín nu rodovou specifikaci. U druhé *Dob í e* je lidová forma *ten Dob í* .

NMJ (1985; 84) vede u tohoto toponyma spisovnou podobu v řenském rod . Na stránkách obce je uřita maskulinní podoba jména:

š*P i d lení panství Kolovrat v roce 1443 p ípadl Dob í k nedalekému hradu Lib-tejnu, ale roku 1513 byl znovu vrácen plaskému klá-teru.*²³

---

¹⁸ *eský národní korpus - SYN2010. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.*

¹⁹ Tamtéř.

²⁰ Oficiální stránky obce [on-line]. Dostupné na <<http://www.obec-ctibor.cz/index.php?nid=1872&lid=cs&oid=200380>> . 2. 8. 2013.

²¹ *eský národní korpus - SYN2010. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.*

²² Oficiální stránky obce [on-line]. Dostupné na <<http://www.obeccimer.cz/obec/o-obci/>> . 2. 8. 2013.

²³ Oficiální stránky obce [on-line]. Dostupné na <<http://www.dobric.cz/informace-o-obci/historie/>> . 2. 8. 2013.

3.9 Dob í-

SS (2006; 627) uvádí toto toponymum výhradně jako femininum, stejně tak P P (1993; 102), NMJ (1985; 84) a v NK se zaazení k femininu také dokládá:

ší to nebyla jen okázalá Dob í-²⁴

V MJ (1947; 359–360) i ZJ MS (2004; 75) se vyskytuje lidová forma jména *ten Dob í-*

Stránky obce používají jméno jako femininum:

š Dob í-je zde p edstavena v široké oblasti mapující jednak innost místní ve ejné správě, vykonávané m stským ú adem a jednak v oblasti poskytující širokou kálu informací o m st , turistických zajímavostech a kulturních nabídkách.²⁵

3.10 Dube

Internetové stránky *Dube e* užívají p evážně jméno v flenském rod . Místy, spí-e v historickém úhlu pohledu, rozli-ují *Velký a Malý Dube* :

šDube ek vznikl o n co pozd ji nevl Dube . Na rozli-ení od Dube e Velkého byl ozna ován jako Malý Dube . (í) Jak velké bylo bohatství tohoto vладыky: pat ila mu Dube , Lítófnice, M cholupy, také Pr honice, zámek a co k n mu p íslu-elo, dvory v Jer anech a ertouzích.²⁶

MJ (1947; 430) uvádí *Dube* , lid. *ta Dube* . NMJ (1985; 88) adí jméno také k femininu. Stejně tak se jméno vyskytuje v NK:

ší plocha mezi Dub í, Dolními M cholupy a rboholýí ²⁷

3.11 Dzbel

MJMS (1970; 213) obsahuje dvě obce tohoto názvu. Jedna je zaniklá, druhá má rodové dublety v lidové podobě , *ten* i *ta Dzbel*.

Internetové stránky obsahují toto toponymum uflité v muflském rod :

šDzbel pat il v minulosti pod panství konické, pozd ji od roku 1618 ó pod panství jesenské.²⁸

²⁴ *eský národní korpus - SYN2010. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.*

²⁵ *Oficiální stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.mestodobris.cz/mesto.asp> . 2. 8. 2013.*

²⁶ *Oficiální stránky m stské ásti [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.praha-dubec.cz/z-historie-mc-praha-dubec/d-41891/p1=316> . 2. 8. 2013.*

²⁷ *eský národní korpus - SYN2010. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.*

3.12 Hosp íz

NMJ (1985; 97) uvádí u tohoto jména rodové dublety, muflský i flenský rod. Na internetových stránkách se jméno vyskytuje v flenském rod :

š *etné zmínky o Hosp ízi uvádí archivá Teplý v D jinách Jind ichova Hradce hlavn z 15. století, kde nap íklad uvádí, že Hosp íz je eská a byla sou ástí panství hradeckého.*²⁹

3.13 Hostim

NMJ (1985; 97) adí jméno k feminin m. Na internetových stránkách obce se jméno jako femininum poufívá.

š *Hostim byla hospodá ským st ediskem panství.*³⁰

MJ (1947; 636) se zmi uje o existenci lidové formy *ten Hostím*. Podobn to uvádí MJMS (1970; 282): *ten Hostim*.

3.14 Jene

NMJ (1985; 104) uvádí a NK dokládá jméno jako femininum:

š *í kv li n muflprojede Jen í vfdy jen jedna polovina autí* ³¹

V MJ (1949; 122) se vyskytuje lidová podoba jména *ta Jen* . MJMS (1970; 355) obsahuje lidovou podobu jména *ten Jene* i *Jen* .

Internetové stránky obce, ufvívají názvu v muflském rod :

š *Proto mu byl podle usnesení sn mu odbojných stav roku 1620 Jene od direktor zabrán.*³²

3.15 Jilem

MJMS (1970; 366) rozebírá toto jméno z v-eslovanského hlediska. U r zných národ má r zný rod. V pol-tin , ru-tin a ukrajn-tin rod kolísá mezi flenským a muflským. Lidová podoba v echách v okolí obce je *to Jilmo* i *Jelmo*.

MJ (1949; 148) zmi uje maskulinní lidové tvary jména v *Jilmu*, *do Jilmu*.

---

²⁸ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.obecdzbel.cz/o-obci/z-historie-dzbele>](http://www.obecdzbel.cz/o-obci/z-historie-dzbele). 2. 8. 2013.

²⁹ Oficiální internetové stránky [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.hospriz.cz/index.php?nid=794&lid=cs&oid=42956>](http://www.hospriz.cz/index.php?nid=794&lid=cs&oid=42956). 2. 8. 2013.

³⁰ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://mesta.obce.cz/vismo/vismo/dokumenty2.asp?id_org=4574&id=53&p1=60>](http://mesta.obce.cz/vismo/vismo/dokumenty2.asp?id_org=4574&id=53&p1=60). 2. 8. 2013.

³¹ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: [: <http://www.korpus.cz>](http://www.korpus.cz).

³² Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.jenec.cz/historie-obce-jenec/d-3258/p1=213>](http://www.jenec.cz/historie-obce-jenec/d-3258/p1=213). 10. 5. 2014.

Na internetových stránkách obce se uvádí maskulinní podoba jména:

*šOd Studené byl Jilem na čas odloučen r. 1558, když Jan Studenský ze Studené prodal ves Janu Babkovi z Meziříčka.*³³

3.16 Kel

NMJ (1985; 108) jméno patří k femininům. I lidový tvar v MJMS (1970; 388–389) je *ta Kel*. flenský tvar dokládají NK a internetové stránky obce:

*šKel ve vlágru skupiny B brala jen bod.*³⁴

*šNejstarší stopy pobytu Slováků na území dnešní Kelce jsou z mladší doby kamenné.*³⁵

Podle ZJMS (2004; 125) se jméno v nářečí vyskytuje pouze v muflském rodě.

3.17 Krma

MJMS (1970; 4496450) popisuje jméno v lidových podobách maskulinní i femininní.

Na internetových stránkách obce se jméno uflívá jako femininum:

*šV roce 1990 se Krma opět osamostatnila a v únoru 1999 se začlenila do dobrovolného sdružení obcí Království, které bylo přejmenováno v roce 2001 na Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Království.*³⁶

3.18 Kromífl

SS (2006; 631) jméno uvádí jako femininum, stejně jako P (1993; 153). V SSJ (1971; 1002) a NMJ (1985; 114) je *Kromífl* také flenského rodu.

Podle MJMS (1970; 454–455) a ZJMS (2004; 141–142) je oficiální spisovná podoba v flenském rodě, nářeční podoba jména má tvar *ten Kromífl*.

NK a internetové stránky města dokládají jméno *Kromífl* v flenském rodě:

*š...neuspěl s Kromíflí.*³⁷

*šKromífl vyrostla v úrodné zemi českých krajů.*³⁸

³³ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.obecjilem.cz/?stranka=historie.html>](http://www.obecjilem.cz/?stranka=historie.html). 10. 5. 2014.

³⁴ *český národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

³⁵ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.kelc.cz/informace-o-meste/historie/>](http://www.kelc.cz/informace-o-meste/historie/). 10. 5. 2014.

³⁶ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.krcman.cz/index.php?id=5402&lid=cs&oid=753109>](http://www.krcman.cz/index.php?id=5402&lid=cs&oid=753109). 4. 10. 2014

³⁷ *český národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

3.19 K tomil

MJMS (1970; 468ó469) uvádí lidovou podobu jména jako maskulinum. Internetové stránky obce uflívají jméno v flenském rod :

šV r. 1990 se K tomil osamostatnila a od té doby funguje jako územní samosprávný celek.õ³⁹

3.20 Ku im

Podle ZJ MS (2004; 146) je spisovná podoba jména pouze v flenském rod a ná e ní forma pouze v rod muflském. MJMS (1970; 479–480) uvádí lidový tvar jména *ten Ku im*.

Na internetových stránkách obce se jméno uflívá v flenské form :

šByla zahájena stavba silnice z Ku imi do Jinaovic.õ⁴⁰

3.21 Lede

Podle SS (2006; 632) a NMJ (1985; 117) může být *Lede* maskulinum i femininum. Oproti tomu v SSJ (1971; 1080) je *Lede* pouze maskulinum. V ZJ MS (2004; 151) se jméno vyskytuje pouze jako femininum. flenský rod v názvu je doložen i v NK a na internetových stránkách města:

šÍ selhaly v duelu s posledním Ledem.õ⁴¹

šPo roce 1918 převzal moc stát a Ledem. S. se v různých obcích stala pirozeným správním centrem pomrní velkého území.õ⁴²

3.22 Lí-e

NMJ (1985; 120) jméno uvádí v flenském rod . Lidová podoba *Li-e* v MJMS (1970; 538) je také v flenském rod . ZJ MS (2004; 317) popisuje jméno ve spisovné podobě jako femininum a ná e ní tvary také v muflském rod .

V NK a na internetových stránkách obce se název objevuje v flenském rod :

šKolik by prohrála Lí-e na Arsenalu?õ⁴³

---

³⁸ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.mesto-kromeriz.cz/stranka.asp?kod=2&modul=navstevnik&map=10>](http://www.mesto-kromeriz.cz/stranka.asp?kod=2&modul=navstevnik&map=10) . 10. 5. 2014.

³⁹ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.krtomil.cz/index.php?nid=1273&lid=cs&oid=120905>](http://www.krtomil.cz/index.php?nid=1273&lid=cs&oid=120905) . 4. 10. 2014

⁴⁰ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.kurim.cz/cs/turista/historie/1900-2000.html>](http://www.kurim.cz/cs/turista/historie/1900-2000.html) . 10. 5. 2014.

⁴¹ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: [:<http://www.korpus.cz>](http://www.korpus.cz).

⁴² Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.ledecns.cz/cs/mesto/omeste.html>](http://www.ledecns.cz/cs/mesto/omeste.html) . 10. 5. 2014.

šD jiny starobylé Lí-n sahaží daleko do st edov ku.õ⁴⁴

3.23 Litovel

Dle SSJ (1971; 1124) je *Litovel* femininum. NMJ (1985; 120) je stejného názoru, uvádí v-ak i místní úzus v muflském rod . MJMS (1970; 542–543) maskulinní lidovou podobu potvrzuje tvarem *ten Létovel*.

ZJ MS (2004; 160) uvádí jméno jako femininum, ov-em na východní Morav a ve Slezsku má pouze muflskou podobu. V NK se dokládá sklo ování *Litovle* podle flenského vzoru:

ší *Litovel*, která udolala Jihlavuí õ⁴⁵

3.24 Lou im

NMJ (1985; 121) adí jméno k feminin m. MJ (1949; 668–669) uvádí lidové podoby tohoto toponyma jak v flenském, tak i v muflském gramatickém rod : *ta Lou im*, *v Lou imi*, *do Lou imi*, *i ten Lou im*, *v Lou im* , *do Lou ima*.

3.25 Lubom

MJMS (1970; 561) uvádí toponymum v lidovém ná e í jako maskulinum. Na internetových stránkách obce se jméno uflívá v flenském rod :

š185061889 ob ásti obce spojeny se Spálovem, poté nep etrřít Lubom samostatná afl dodnes.õ⁴⁶

3.26 Miroslav

NMJ (1985; 126) adí jméno k feminin m. MJ (1951; 92) zmi uje místní úzus jména v flenském rod . Také MJMS (1980; 75–76) uvádí lidovou podobu *ta Miroslava*. ZJ MS (2004; 171) se zmi uje o kolísání mezi muflským a flenským rodem v ná e í.

---

⁴³ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁴⁴ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.brno-lisen.cz/zakladni-udaje-olisni/t1127> . 10. 5. 2014.

⁴⁵ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁴⁶ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <http://www.lubomer.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2437:historie-obce-lubomer&catid=68:historie&Itemid=1743 . 4. 10. 2014

Miroslav se na internetových stránkách zmiňuje jako femininum:

šDne-ní *Miroslav* vznikla spojením *t í p vodn samostatných osad zmi ovaných od 14. století. Mitterdorfu, eské vsi a Václavova.*⁴⁷

3.27 **Nám –**

SSJ (1971; 62) i NMJ (1985; 129–130) uvádí *Nám –* jako femininum. Lidové podoby jsou také flenského rodu: *ta Nám –*, *Námn –* v MJMS (1980; 116–118).

Podle ZJ MS (2004; 181) se v ná e ní podob jména li-í, *Nám – na Hané* v ná e í rodov kolísá a u jména *Nám – nad Oslavou* v ná e í p evafluje maskulinum.

Na internetu se *Nám – nad Oslavou* projevuje jako femininum:

šRoku 1304, b hem tažení rakouských a uherských vojsk proti Václavu II., byla *Nám – zni ena kumánskými hordami.*⁴⁸

3.28 **Nev e**

MJ (1951; 184) uvádí dvě oficiální podoby jména této obce: *Nev e* i *Neb em*. Místní úzus se zde popisuje jako *ten Neb em*, *v Neb em*, *do Neb ema*.

Dle NMJ (1985; 131) je *Nev e* flenského rodu.

3.29 **Ohrozim**

V JA (2005; 307) se jméno *Ohrozim* adí k maskulin m. Mufského rodu je i lidová varieta v MJMS (1980; 163–164), *ten Vohrozem*.

Internetové stránky obce uřívají toponymum v flenské podob :

„Na praporu a znaku obce je spojena svatováclavská symbolika (*me a knífcí epice*) se symbolikou nejstar-ého vladyckého rodu *Pranteyl z Ohrozim* (ryby) a taktéř významného *lehtického rodu Pern-ějn* (zub í hlava), za jehoř dlouhého panování byla spojena do té doby rozř í-t ná majetková drřba ve vsi a *Ohrozim* pat íla k plumlovskému panství.“⁴⁹

⁴⁷ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9537&id=1284&p1=1351](http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9537&id=1284&p1=1351) . 10. 5. 2014.

⁴⁸ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.namestnosl.cz/view.php?cisloclanku=2005092513](http://www.namestnosl.cz/view.php?cisloclanku=2005092513) . 10. 5. 2014.

⁴⁹ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.ohrozim.cz/o-obci/d-1185/p1=51](http://www.ohrozim.cz/o-obci/d-1185/p1=51) . 4. 10. 2014

3.30 Ochoz

MJ (1951; 256–257) popisuje dvě místa s názvem *Ochoz*. První, obec p 1 km od Nasavrk, se dle místního úzu užívá lidově jako femininum. Druhé místo, osada u Rokytnice v Orlických horách, zde není rodově specifikováno.

MJMS (1980; 164–165) uvádí tyto i místa s názvem *Ochoz*. *Ochoz* u Brna, u Tišnova a u Konice má lidový tvar *ten Vochoz*. Obec *Ochoz* na Ivančicku zanikla, specifikum v rodě u ní není zmíněno.

Dle NMJ (1985; 135) se jméno skloňuje v muflském rodě .

Na internetových stránkách se *Ochoz* používá v flenském rodě :

šVe znaku města *Ochoz* na pečetníku z 18. století postavený obilný snop.õ⁵⁰

3.31 Olomouc

SS (2006; 634) a NMJ (1985; 136) toponymum uvádí jako femininum. V P P (1993; 204) se píše totéž a stejného názoru je i SSJ (1971; 383), NK a internetové stránky města:

ší *Olomouc*, v níflve tisícátých letech 15. století vzniklí õ⁵¹

š*Olomouc* vflly patří íla mezi nejvýznamn jší královská města v eských zemích.õ⁵²

Podle MJMS (1980; 173–178) je oficiální spisovná podoba femininum. Ná e ní podoba bývá maskulinní: *ten Volomóc*, *Holomóc*, *Olomóc*, *Volomouc*, *Holomouc*, *Vulum c*, *Hulomóc*, *Olom c* a další.

Ná e ní podoba jména v muflském rodě se dle ZJ MS (2004; 193–194) udržuje na východní polovině Moravy a Slezsku.

Chloupek podrobně popisuje izoglosu gramatického rodu toponyma *Olomouc*. Izoglosa vede na Moravě tak, flve východní hranici flenské podoby tvoří obce Těrnberk, Hnojice, Hynkov, Horka, Tětice, Slatinice, Drahunovice, Luděrov (zde výskyt obou gramatických podob), Lechy pod Košíkem, Malé Hradisko, Repechy, Housko, Vilémovice, Jedovnice, Bukovina, Habrůvka, Těbrov, Milonice, Skalička, Malhostovice, Sentice, Tišnov, Úsuší, Velká Bíteš, Košíkov, Zálesné, Zhoř, Zbraslav, Popovice, Zábany, Zbýšov, Oslavany, Budkovice, Bránice a Dolní Kounovice. Na východ od této hranice je *Olomouc* jako maskulinum.

⁵⁰ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.obecochoz.cz/historie-obce>](http://www.obecochoz.cz/historie-obce) . 10. 5. 2014.

⁵¹ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁵² Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.olomouc.eu/o-meste>](http://www.olomouc.eu/o-meste) . 10. 5. 2014.

Existují i úseky, kde se uflívají ob podoby. Maskulinní podoba p evafluje na území západního Ti-novska, jiflního a východního Mezi í ska, Moravskokrumlovska, severního Záb efska a Tumperska. P evaflující femininní podoba se vyskytuje na T ebí sku, Jemnicku, Tele sku, st edním Záb efsku a východním Blanensku.

Ve výhradn maskulinní podob se toponymum *Olomouc* vyskytuje na Byst icku nad Pern-tejnem, Kun-tátsku, Boskovicku, Jeví sku, Moravskot ebovsku a Litovelsku. (Chloupek 1974; 254–255)

3.32 Pí–

NMJ (1985; 140) adí jméno k feminin m. MJ (1951; 363) uvádí, fe dle místního úzu je Pí– rodu flenského. MJMS (1980; 248–249) zmi ují lidovou podobu *ten Pjy–*, *Pi–*. V NK je jméno dolofeno v flenském rod :

*šPí– se rozlou ila s ob tí tragédie.*⁵³

3.33 Plave

NMJ (1985; 140) adí jméno k feminin m. V JA (2006; 293) se uvádí, fe *Plave* je rodu flenského, lidov se v–ak uflívá i jako maskulinum. V MJMS (1980; 253) je spisovná podoba femininum, ná e ní podoba jména je archivn *to Plav i*, nov ji *to Splav i*, *ten Plave* a *ten Splave*.

3.34 Poho

Dle MJMS (1980; 269) je lidová podoba jména *ten Poho* a jméno souvisí se slovem *poho í*. Jméno má spisovn femininní podobu, na Morav a ve Slezsku p evládá ná e ní maskulinní tvar.

3.35 P edbo

Toto jméno se v MJ (1951; 461) objevuje u ty obcí. O gramatickém rod se zde pí–e pouze u P edbo e, která se nachází asi 5 km od Chot bo e a která se v místním úzu pouflívá jako femininum. Oproti tomu MJMS (1980; 316) zmi uje lidové tvary *ten P edvo* a nov ji *ta P edvo*.

⁵³ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

3.36 Ratibo

Pod jménem *Ratibo* jsou v MJ (1951; 545–546) zmíněny i obce. *Ratibo* 6 km od Jindřichova Hradce a *Ratibo* 8 km od Milevska jsou popsány s lidovou femininní podobou. U dalších dvou obcí se gramatický rod nezměňuje.

MJMS (1980; 366) obsahuje obec *Ratibo*, která se nachází u Vsetína a podle místního lidového úzu se skládá podle vzoru *hrad*.

SSJ (1971; 23) a NMJ (1985; 147) uvádí a NK dokládá jméno jako femininum:

*šl který zeměl v roce 1521 v dnešní polské Ratibo i.š*⁵⁴

3.37 Sala–

MJMS (1980; 420) uvádí lidovou podobu *tá Sala–/ ten Sala–* jak u obce u Zlína, tak u obce u Velehradu.

Internetové stránky obce uflívají jméno v mužském rodě :

*šNa Sala-i na-em bývalo zajisté totéž*⁵⁵

3.38 Sob slav

Dle SS (2006; 637) a NMJ (1985; 155) je *Sob slav* femininum. Stejného názoru je P P (1993; 285) i SSJ (1971; 430). V MJ (1957; 126) se popisuje lidová podoba jako maskulinum. NK a internetové stránky obsahují název *Sob slav* v ženské podobě :

*šl mezi Sob slaví a Veselím nad Lufnicí š*⁵⁶

*šNa počátku svého vzniku byla Sob slav osadou na křižovatce dvou zemských cest o cestě Vitorazské vedoucí z Rakouska a Solné (Zlaté) stezky.*⁵⁷

3.39 Spytihov

Dle NMJ (1985; 155) je jméno femininum. V MJMS (1980; 481) se změňuje lidová podoba *ten Spytihov*. ZJMS (2004; 240) souhlasí s femininní spisovnou podobou, dodává,

⁵⁴ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁵⁵ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.salas.uh.cz/?section=historie-obce>> . 4. 10. 2014

⁵⁶ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁵⁷ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.musobeslav.cz/zakladni-informace/2008-02-27.html>> . 10. 5. 2014.

fle v ná e í je jméno pouze jako maskulinum. Jako femininum se jméno dokládá i v NK a na internetových stránkách obce:

ší se *Spytihň* v vyhoupla na druhé místo.⁵⁸

šZalofení *Spytihň* vi bývá spojováno s knířetem *B etislavem*, který v bojích s Uhry v letech 1028 ó 1030 získal pro eského panovníka znovu vládu nad územím Moravy.⁵⁹

3.40 Sta í

NMJ (1985; 157) adí jméno k feminin m. JA (2005; 338) uvádí *Sta í* v flenském rod , av-ak p ipou-tí kolísání v lidové podob jako maskulina. MJMS (1980; 488–489) se zmi uje o *Staré a Nové Sta í i*, které v ná e í mají podobu *ten Sta í* .

V NK je jméno *Sta í* dolofeno p eváfln v tvarech s nejednozna n ur eným rodem, afl na jednu výjimku, která jméno adí k maskulin m:

ší p echázíme cestu na rozcestí mezi *Sta í em* a *Fry ovicemi, í* ⁶⁰

3.41 St ítefl

V MJ (1957; 206–208) lze najít celkem 18 místních názv *St ítefl*. Ves u Klatov má lidovou podobu *ta T íte* , u Dolních Kralovic, u Skut e a u Boflejova *ta St íte* a u Litomy-le *ta St íte* . U Nasavrck se nachází *Velká St ítefl*, také s lidovou podobou *St íte* . U Volyn se lidov íká *ty St ítefle*. U dal-ích toponym není rod specifikován.

MJMS (1980; 508–509) odkazuje na 10 místních názv *St ítefl*. Obec u Byst ice a u Vala-ského Mezi í í má lidovou podobu *ten St ítefl*, *St ítefl* nad Ludinou *ten St ítefl*. U Frýdku má jméno místní úzus *T i efl*, *gen T i efla* a u T ebí e *ten St íte* . U ostatních obcí není rod specifikován.

NMJ (1985; 159) adí jméno k feminin m.

3.42 Sudom

V MJ (1957; 229) se toto jméno vyskytuje dvakrát. *Sudom* u B lé pod Bezd zem má v lidové podob flenský rod, *Sudom* u Písku rod st ední: *to Sudom í*.

⁵⁸ eský národní korpus - SYN2010. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁵⁹ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.spytihnev.cz/index.php?nid=461&lid=cs&oid=2194> . 10. 5. 2014.

⁶⁰ eský národní korpus - SYN2010. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

V SSJ (1971; 602) se jméno uvádí jako femininum, stejně jako na internetových stránkách obce:

*ŠSamotné Sudom i vévodí kostel slohu barokního „Nanebevzetí Panny Marie“ s h bitovem, který byl postaven v roce 1773.*⁶¹

3.43 Tel

SS (2006; 638) adí *Tel* mezi feminina, stejně tak SSJ (1971; 783) a NMJ (1985; 164). MJMS (1980; 578–579) potvrzuje flenský rod i v lidovém úzu (*ta Tel*), ovšem maskulinní podoba jména se vyskytuje na východní, střední a ojedinelé i na západní Moravě, izoglosa se podobá izoglose uflívání různých rodů jména *Olomouc*.

ZJMS (2004; 255) uvádí, že jméno má v nářečí střední a východní Moravy a Slezska pouze mužský rod.

Texty NK a internetové stránky dokládají *Tel* v flenském rodě :

ší o středové Tel i, í ⁶²

šTento rod zakládá novou Tel. ⁶³

3.44 Topol

V MJ (1957; 348) jsou zmíněny dvě obce s tímto názvem. *Topol* blízko Chrudimi má v lidovém nářečí flenský rod, u druhé obce není rod specifikován.

NMJ (1985; 109) adí jméno k maskulinu.

3.45 Tebí

Tebí je dle SS (2006; 638) flenského rodu. Stejně to uvádí i P (1993; 313), SSJ (1971; 892) i NMJ (1985; 167). flenský rod dokládají i NK a internetové stránky města:

ší mezi Tebí í a Velkým Mezi í ímí ⁶⁴

šTebí je rozložena na obou březích řeky Jihlavy, která tvoří pirozenou osu města i celého tebického okresu. ⁶⁵

⁶¹ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.sudomer.cz/historie/>](http://www.sudomer.cz/historie/) . 10. 5. 2014.

⁶² *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: [<http://www.korpus.cz>](http://www.korpus.cz).

⁶³ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: <http://www.telc.eu/turista_a_volny_cas/historie>](http://www.telc.eu/turista_a_volny_cas/historie) . 10. 5. 2014.

⁶⁴ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: [<http://www.korpus.cz>](http://www.korpus.cz).

Lidové formy v MJMS (1980; 611–612) se v rod odli-ují, *ta T ebi* i *St ebi* a *ten T ebi* i *T ebi*. Hranice uflívání rodu se shoduje s izoglosou jména *Olomouc*.

Podle ZJ MS (2004; 261) se muflský rod v ná e ích vyskytuje na st ední a východní Morav a ve Slezsku.

3.46 T e–

NMJ (1985; 167) adí jméno k feminin m. Lidová podoba v MJMS (1980; 617) je doložena v flenském rod a v NK se jméno také vyskytuje v flenském rod :

*ší sbírat po celé T e-ti podpisy.*⁶⁶

Jako femininum se toponymum uflívá i na internetových stránkách:

*šRoku 1901 byla T e–, tehdy nejv t-í m stys na Morav , pový-ena na m sto.*⁶⁷

Podle ZJ MS (2004; 263–264) se v ná e ích st ední a východní Moravy a Slezska vyskytuje jméno pouze v muflském rod .

3.47 Unho–

V SSJ (1971; 989) a ZJ MS (2004; 268) je jméno vedeno jako femininum. Stejn tak je jméno doloženo v NK a na internetových stránkách obce:

*ší a v rodné Unho-ti.*⁶⁸

*šUnho– byla ařl do konce 15. století spravována ádem Nového m sta pod Prařským hradem.*⁶⁹

NMJ (1985; 170) uvádí muflský i flenský rod jako spisovné dublety. V MJ (1957; 447) se uvádí lidová podoba jména *ten* i *ta Unho–*.

3.48 Vrhave

V MJ (1957; 630) se uvádí dv obce s tímto jménem. *Vrhave* u Klatov má lidovou podobu *ten Vrave*. U druhého toponyma není rod ur en.

NMJ (1985; 178) adí jméno k feminin m.

---

⁶⁵ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.trebic.cz/historie-mesta/d-1383/p1=8957>> . 10. 5. 2014.

⁶⁶ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁶⁷ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.trest.cz/o-meste/d-1141/p1=2252?p1=2248>> . 10. 5. 2014.

⁶⁸ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁶⁹ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <http://www.muunhost.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=34&Itemid=83> . 10. 5. 2014.

3.49 Zho

MJ (1957; 772–774) obsahuje 16 těchto místních jmen. Lidové je flénského rodu *Zho* blízko Haber, Kutné Hory, Dolních Kralovic, Litomyšle, Milevska, Sedlčana, Tábora a Mladé Votice. U ostatních toponym *Zho* není gramatický rod specifikován.

MJMS (1980; 791–793) odkazuje na –est obcí s názvem *Zho*. U Jihlavy má jméno náe ní podobu v flénském rodě, u Tišnova je to *ten Zhu*. *Holubí Zho*, *Nová* i *Stránecká* je uváděna i v náe í jako femininum. *Zálesná Zho* má lidovou podobu v muflském rodě.

V případě JA (2005; 295) se uvádí *Holubí Zho*, a to v flénském rodě. NMJ (1985; 182) a NK dokládá jméno také jako femininum:

ší *mezi Zho í a Jamnýmí* ⁷⁰

3.50 Zliv

V MJ (1957; 782–783) se uvádí pět místních jmen *Zliv*. Lidové jsou flénského rodu *Zliv* u Hluboké nad Vltavou a Kácova a u Libáně (zde má podobu *ta Zlív*). U ostatních toponym není rod specifikován.

NMJ (1985; 182) uvádí, že u jména je spisovně správně možno použít jak flénský, tak muflský rod. Podle dat v NK je toponymum *Zliv* jak rodu flénského, tak rodu muflského:

ší *p esunulo ze Zlivií* ⁷¹

ší *zpět do Zlivu*.⁷²

3.51 fiabe

MJMS (1980; 805) uvádí lidovou podobu jména *ten fiabe*, také popisuje vznik jména ze spojení slov šlabný potok, rybníček a dále přechod z tvaru *fiaben* k *fiabe*, což poté umožnilo přeměnu jména z maskulina na femininum.

3.52 fiela

V MJ (1957; 823–824) se nachází tři toponyma tohoto jména. Pouze u *fiela* u fielažského Brodu se vyskytuje poznámka o rodě v lidové mluvě, a tím je rod flénský.

⁷⁰ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

MJMS (1980; 814) uvádí jako spisovně správnou formu jména femininum. Název se stále dochovává v vodní mufská forma *ten fel*. Stejně tak to uvádí ZJMS (2004; 299).

NMJ (1985; 184) adí jméno k feminin m.

3.53 feliv

SS (2006; 640) jméno uvádí jako maskulinum, stejně tak SSJ (1971; 911). Pro maskulinní podobu hovoří lidový tvar *felivu* u Humpolce, zmíněný v MJ (1957; 829–830).

Podle NMJ (1985; 184) se jméno může správně používat jako femininum i jako maskulinum, což potvrzují data z NK, kde jsou obě podoby jména sklované podle vzoru *hrad* i *kost*:

ší *do felivu*.⁷³

ší *do felivi*.⁷⁴

3.54 Různé názory na kolísání

Z výše uvedených souvislostí ohledně gramatického rodu vybraných toponym je nejdůležitější okolnost, že některá toponyma skutečně v rodě kolísají, což má v tčínou historický význam. Ze srovnání pohledů různých kompendií je patrné, že jazykovědci nemají na kolísání určitých toponym jednotný názor, což může být způsobeno různými léty, kdy byla kompendia sepsána, a kde se tedy může odrážet aktuální stav uflívání toponyma. Dalšími ovlivniteli pro různé náhledy mohou být například rozdílné závěry z výzkumů a především zerpání z jiných zdrojů, i vlastní introspekce.

V dnešní době neexistuje kompendium zabývající se komplexně kolísáním toponym v gramatickém rodě. Vytvořený seznam v příloze A je dosud neúplným seznamem, který by mohl sloužit pro další zkoumání této problematiky a pro další popis vývoje uflívání gramatického rodu jednotlivých toponym.

⁷³ *eský národní korpus - SYN2010*. Ústav českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

⁷⁴ Tamtéž.

4 Dotazníkové –et ení

Pro správnou tvorbu dotazníku by bylo důležitější, aby se dostal k respondentům po celé republice, ať k místům, kde se obce se zkoumanými názvy nacházejí, protože místní jméno se váže ke svému okolí, je spojeno se svými obyvateli a s historií místa. Užívání takového jména v místním kontextu se proto může lišit od použití jména v rámci většího, například státního, celku, kde takové užití souviselo a souvisí například s úřednickou prací a potřebou zachovávat určitou zákonitost pro co nejvíce zjednodušení práce. Náe ní podoby zachovávají například nepochybně významovou stránku toponyma, která je často spojena přímo s místem, i událostí, která se v něm udála. Někdy toponymum odráží poeťné nebo mecké názvy a náe ní podoba utváří jasný spojník mezi německou verzí a verzí českou (Tmilauer 1963; 55).

Přestože spisovná podoba jazyka kodifikovala naprostou většinu toponym zakoněných na měkkou nebo obojetnou souhlásku jako feminina (kromě těch, která jsou zakoněna maskulinními sufíxy *-ec*, *-ov* atd.), náe ní podoba jmen může být stále jiná. Právě tomuto tématu se internetový výzkum věnuje.

Pro jednoduché –ení mezi respondenty a časovou nenáročnost pro autora a zpracovatele byl zvolen dotazník v internetové formě. Vytvořený byl na stránkách docs.google.com. Dotazník měl za cíl zmapovat užívání jednotlivých vybraných toponym v rámci co nejširšího okruhu lidí v celé české republice. Odkaz na dotazník jsem poslala svým známým a vyvěřila na sociální síti s prosbou o jeho vyplnění a následné rozeslání dalším respondentům. Jsem si vědoma faktu, že tímto způsobem nebylo zajištěno zcela objektivní vyplnění dotazníku, a že jsem nezajistila získání vyváženého vzorku respondentů z různých krajů a okresů. Ovšem tento dotazník měl sloužit pouze jako sonda do užívání určitých toponym a jeho hlavní výpovědní hodnota spoívá v tom, že dokládá reálné užívání zkoumaných toponym v současné době a současnými užívateli jazyka.

V obecných informacích o respondentovi se vyplňovalo pohlaví, věk, nejvíce dosážené vzdělání, okres bydliště a mateřský jazyk. První testovací úkol spoíval v tom, že se k vybraným toponymům přidávala adjektiva podle tvrdého vzoru. Použita byla toponyma *Stříteř, Fieř, Aš, Olomouc, Bystrc* a *Kuřim*. Jako výplňková toponyma byly přidány *Sedlec, Teboř, Loket, Záběh, Vrchlabí, Stříbro, Doksy* a *Slaviín*. V posledním úkolu respondent doplnoval tvar toponyma do předepsané větvy, zkoumaná slova byla *Zhoř, Zliv, Bělá, Ledce, Telč, Kroměř a Staří*, výplňková slova *Slaný, Kyjov, Vejprty, Polička, Poátky* a *Bruntál*.

Každé toponymum se v dotazníku vyskytlo pouze jednou. Toponyma do dotazníku byla vybrána na základě –ir–ího pov domí o obcích. Například A–, Olomouc, Ledec, Telč a Kroměříž jsou v této mstě, o kterých mohli mít respondenti nějaké pov domí, a Státek, Zhoř a Bělá jsou malé vesnice, které se nacházejí ve více krajích, a které s adjektivem v názvu (Holubí Zhoř atd.). Celkem respondent odpovídal na 32 polofek.⁷⁵

V úvodu bylo vysvětleno, že dotazník slouží pro bakalářskou práci a že je zcela anonymní. Po vyplnění dotazníku následovalo podkrovné a kolonka pro vyplnění e-mailu v případě, že by respondent chtěl být seznámen se závěry výzkumu.

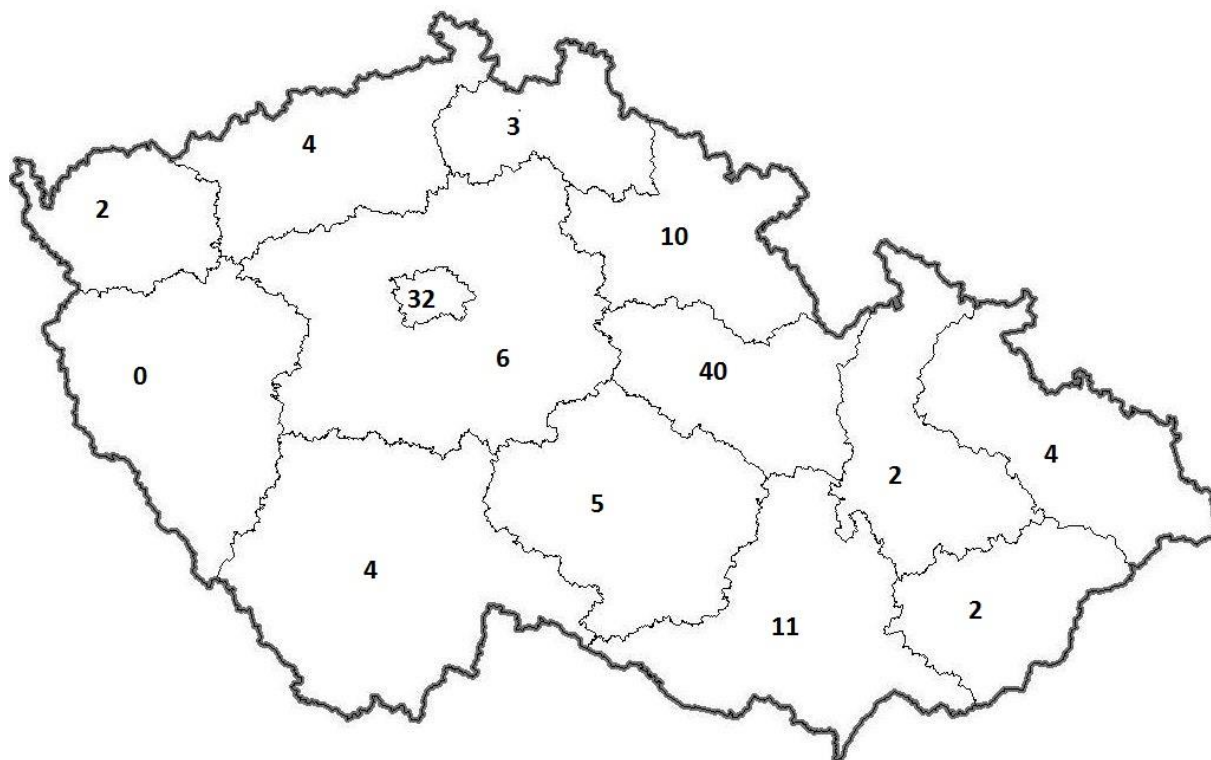
Na dotazník odpovídal 92 žen a 36 mužů. Nejvíce respondentů bylo ve věku 21–30 let (90 respondentů), ve věku 31–40 let odpovídal 15 respondentů, ve věku 51–60 let odpovídal 12 respondentů, 6 respondentů bylo ve věku 41–50 let, pět respondentů bylo více jak 61 let a 3 respondenti byly ve věku 15–20 let. Respondent s vysokým vzděláním se zúčastnilo 76, se středním vzděláním 48, s vyšší odbornou školou 6 a se základním vzděláním 1 respondent.

Z hlavního města Prahy bylo celkem 32 respondentů. Ze středního kraje se po jednom respondentovi zúčastnilo z okresů Benešov, Beroun, Kladno, Nymburk, Praha-východ a Praha-západ. V jižním kraji měli dva respondenti bydlet v okresech české Budějovice, jeden v okresech český Krumlov a jeden v okrese Tábor. Z Karlovarského kraje odpovídl po jednom respondentovi z okresů Cheb a Karlovy Vary. Z Ústeckého kraje se po jednom respondentovi zúčastnilo z okresů Chomutov, Litoměřice, Louny a Ústí nad Labem. Z Libereckého kraje byli dva respondenti z okresů Semily a jeden z okresů česká Lípa. V Královéhradeckém kraji se z okresů Hradec Králové zúčastnilo 5 respondentů, po dvou respondentech z okresů Jičín a Rychnov nad Kněžnou a jeden respondent z okresu Trutnov. Z Pardubického kraje z okresů Ústí nad Orlicí odpovídal 31 respondentů, 7 respondentů bylo z okresu Pardubice a dva z okresu Svitavy. Z kraje Vysočina byli 3 respondenti z okresu Pelhřimov a po jednom respondentovi se zúčastnilo z okresů Jihlava a říčar nad Sázavou. Z Jihomoravského kraje odpovídalo po 4 respondentech z okresů Brno-město a Hodonín, dva respondenti byli z okresu Brno-venkov a jeden z okresu Břeclav. Z Olomouckého kraje byli dva respondenti z okresu Prostějov. Z Moravskoslezského kraje se po jednom respondentovi zúčastnilo z okresů Opava, Frýdek-Místek, Karviná a Ostrava-město. Ze Zlínského kraje okresu Zlín odpovídl na dotazník dva respondenti. Vzorek respondentů je tedy nevyvážený,

---

⁷⁵ V celém dotazníku se vyskytovala pouze jedna povinná polofka, a tou byl mateřský jazyk, proto ne každý respondent odpovídal na všechny polofky. Při tvorbě dotazníku jsem považovala za nutné, aby se respondent zbytečně nenudil, nebo aťpřímě–tel o odpovídl.

nejvíce respondent pocházelo z Pardubického kraje z okresu Ústí nad Orlicí a z Hlavního města Prahy. Z 38 okresů neodpověděl ani jeden respondent a z 37 okresů odpovědělo do deseti respondentů. Následuje mapa podle krajů.

četinu jako svůj mateřský jazyk používá 127 respondentů a 4 další uvedli, že jsou bilingvní s četinou jako s jedním z mateřských jazyků.

Internetový výzkum v grafech a se získanými údaji je přídílkou této práce.

4.3 Pídavná jména

Adjektiva tvrdého skloování dobře ukazují na rod substantiv, ke kterým se vztahují. Respondenti proto měli za úkol doplnit ke každému popsanému jménu jedno až tři adjektiva podle tvrdého vzoru *mladý/mladá/mladé* podle vlastního uvážení a jazykového citu, například doplní adjektiva k toponymu *A* – mohlo být *krásná, turistická* i *krásný, turistický*.

Toponymum *Stítefl* se dle výsledků v dotazníku používá v naprosté většině případů jako femininum, hovoří pro to 94 odpovědí. V maskuliní podobě uřili jméno pouze 3 respondenti. Zbylých 13 dotazovaných použilo například místo tvrdého adjektiva *mkké*, a proto byly jejich odpovědi pro dotazník nepouřitelné.

Výsledek uřívání jmenného rodu není tak jasný u toponyma *fiele*. 60 respondentů použilo flenská pídavná jména, 32 muřská a v jednom případě se objevila dubleta *nová, nový*.

fiele. 12 odpovědí nemohlo být zahrnuto do výsledků, protože nevytvářely o jmenném rodu toponyma.

Toponymum *A* – použilo 66 dotázaných jako femininum, 19 jako maskulinum a jednou se jméno objevilo jako dubleta ve tvaru *nový, nová A*. Další 16 odpovědí nemohlo být zahrnuto do výsledků, protože odpovědi neodpovídaly zadání úkolu.

Olomouc byla respondenty uflita 82krát jako femininum, 10krát jako maskulinum a 15 odpovědí neodpovídalo zadání. Dubleta ve jmenném rodu se u tohoto toponyma nevyskytovala.

Toponymum *Bystrc* se ukázalo jako jedno z nejrozporuplnějších sledovaných názvů obcí. 63 respondentů ho udává k femininu, 33 respondentů k maskulinu a jednou se jméno vyskytlo v dubletní formě *nová, nový Bystrc*. Další 13 odpovědí nemělo výpovědní hodnotu pro sledovaný problém.

Oproti předchozímu toponymu se toponymum *Kuřim* udává k nejméně problematickým názvům obcí. Naprostá většina, 93 dotázaných, pokládá jméno za femininum. Do výsledků nebylo zahrnuto 14 odpovědí, které neměly potěbnou referenční hodnotu.

Tato část výzkumu o kolísání toponym ve jmenném rodu vypovídá, že většina respondentů považuje zkoumaná slova za feminina. Pouze v případě toponyma *Bystrc* a *fiele* se výsledky mezi flenským a muflským rodem více přibližují k sobě, ovšem flenská forma přesto převládá. Následuje procentuální přehled odpovědí v tabulce.

Toponymum	Počet	Femininum %	Maskulinum %	Dubleta %	Nespecifikované %
Aš	102	64,71	18,63	0,98	15,69
Bystrc	110	57,27	30	0,91	11,82
Kuřim	107	86,91			13,08
Olomouc	107	76,64	9,35		14,02
Střítež	110	85,45	3,73		11,82
Želeč	105	57,14	30,48	0,95	11,43

U výplí kových slov, která měla aspoň trochu odvést pozornost respondenta od zkoumané problematiky, jsme se s menšími obměnami ve tvarech setkali pouze u jména *Sedlec*. Z více než sedmdesáti odpovědí se dvakrát vyskytl v flenském rodu. MJ (1957; 20–23) obsahuje celkem 28 odkazů k místům zvaným *Sedlec*. *Sedlec* u Nových Benátek a také u Rokycan má lidovou maskuliní podobu. *Sedlci* u Kutné hory se lidově říká *Sedlice*, podobně *Sedlec* u Vysokého Mýta má lidový tvar *ta Sedlice*. *Sedlec* severně od Prahy je lidově *ten Selc*. *Sedlec* jižně od Prahy má lidové tvary *ten* i *ta Sedlec*, v *Sedlci* i v *Selci*, *do Sedlce* i *do Selce*. U ostatních stejnojmenných toponym není rod uveden. MJMS (1980; 425–426)

odkazuje na 4 obce s názvem *Sedlec*. U Nám –t nad Oslavou má jméno maskulinní lidovou podobu a obec u Mikulova má místní podobu *ten Selc*. Ostatní dvě obce s tímto názvem ufl zanikly a nevyskytují se u nich reference ohledn gramatického rodu. V SSJ (1971; 281), ZJ MS (2004; 232–233) a NMJ (1985; 152) se *Sedlec* uvádí jako maskulinum. Jelikofl má toto toponymum maskulinní zakon ení *-ec*, není zahrnuto do seznamu toponym zakon ených m kkou i obojetnou souhláskou, která kolísají v rod .

4.4 Dopln ní tvaru do v ty

Respondenti m li za úkol doplnit do p edepsané v ty v pat i ném pádu název obce, která se nacházela v závorce. V ta byla vřdy postavena tak, aby se jméno dalo doplnit v instrumentálu, protofl v tomto tvaru jsou rodové dublety mezi vzory *píše / stroj* a *kost / hrad* vřdy rozeznatelné. V n kolika p ípadech na–li respondenti moflnost odpov d t i jiným zp sobem nefl instrumentálem, nap . pouflili spojku, nebo p edloflku, pokud v–ak uflili tvaru v rámci paradigmatu daného toponyma, byl rod jména vyjád en.

Ve v t š*Mezi Hn vanicemi a (Zho) se nachází Mlýn Marván*.⁷⁶ se v naprosté v t–in odpov dí vyskytovalo jméno v flenském tvaru *Zho í* (119 respondent). Maskulinní tvar *Zho em* se vyskytl pouze ve ty ech p ípadech. Dva respondenti pouflili tvar *Zho icemi* a dal–í dva tvar *Záho í*, tyto tvary pat í ov–em do paradigmat jiných jmen.

V ta š*Projetím z Mydlovar (Zliv) se dostanete do Hluboké nad Vltavou*.⁷⁶ se ukázala jako nejproblemati t j–í z celého dopl ování tvar do v t. Respondenti si s ní velmi asto nev d li rady a v t–inou se snaflili vyhnout p i azení jména k rodu, nebo neodhadli správná paradigmata toponyma a pouflili paradigma jiného podobného jména. Objevovali se odpov dí jako *a Zliv*, *do Zliv*, *Zliv em*, *p es Zlivy*, *p es Zliv*, *Zlivských*, *Zlivé*, i *Zlív*. Z maskulinních podob (42 respondent) se u jména *Zliv* vyskytly tvary *Zlivem*, *do Zlivu*, *do Zliva* a *a Zlivu*. Z femininních tvar (32 respondent) respondenti uvedli *Zlivou*, *Zlíví*, *a Zlíví*, *do Zlivi* a *u Zlivi*.

V ta š*Obec Bratronice sousedí s (B le)*.⁷⁶ byla pro respondenty mnohem jasn j–í a jednodu–í nefl v ta s toponymem *Zliv*. V odpov dích se v t–ina respondent (125 respondent) p iklán la k pouflití flenského tvaru jména, vyskytly se tvary *B l í* a *B le í*. Tvary *B l em* a *B le em* se vyskytli také, ale v mnohem men–ím po tu (3 respondenti).

Odpov di na dopln ní jména ve v t š(*Lede) protéká eka Sázava*.⁷⁶ se podobn jako v p edchozí v t p íli–neli–ily. P evařlovala femininní podoba jména *Led í* a *Lede í* (107

⁷⁶ V tná konstrukce sice není chybná, nicmén je moflná p íli–sloflitá pro pouflití v dotazníku. Cht la jsem vyuflit co nejv t–í spektrum moflných dopl ovacích v t, aby se neopakovala po ád stejná konstrukce.

respondent). S níží frekvencí se vyskytly tvary rodu mužského *Led em* a *Lede em* (19 respondent). V tomto úkolu se objevila i jedna dubleta *Led í, Led em*.

Ve v t ěš (*Tel*) se pojí velmi stará pov st.õ se objevily pouze dva tvary toponyma, a to bu ěast j-í flenský tvar *Tel í* (116 respondent), nebo mužský tvar *Tel em* (11 respondent).

Dal-í v ta ěš *Olomou tí biskupové jsou od roku 1777 spojeni s (Krom ífl), kde m li letní sídlo*.õ ukázala, podobn ě jako p ede-lé v ty, flé respondenti adí toponymum *Krom ífl* spí-e k feminin m. Do v ty doplnili tvar *Krom íflí* (122 respondent). Op t se v men-ím pom ru vyskytl i mužský tvar *Krom ífem* (3 respondenti). V jednom p ípad do-lo k dopln ní tvaru *Krom ífl-tími*⁷⁷, tomuto tvaru m la zabránit vedlej-í v ta, nicmén ě tvar je za ur itého kontextu možný.

Toponymum *Sta í* ve v t ěš (*Sta í) se projíždí do Bru-perku*.õ je respondenty uflito ve více variantách. Nej ast j-í byly tvary flenského rodu (103 respondent) *Sta í í, Sta i í, Sta í* a *Star í*. V mužském rod se vyskytly tvary *Sta í em* a *Sta i em* (20 respondent). Dal-í pouflité tvary byly *Sta i ím* a *Sta í ím* a dále tvar *Sta í* v nominativu se slovesem v pasivním tvaru.

Tento úkol ukázal, flé respondenti p i azují toponym m p eváfln flenský rod, výjimka nastala pouze u toponyma *Zliv*, které bylo p i azeno k mužskému rodu ěast ji nefl ostatní toponyma v tomto úkolu a více jak polovina respondent ěto toponymum pouflila jako maskulinum. Následuje tabulka s procentuálním p ehledem odpov dí.

Toponymum	Počet	Femininum %	Maskulinum %	Dubleta %	Nespecifikované %
Běleč	128	97,66	2,34		
Kroměříž	126	96,83	2,38		0,79
Ledeč	127	84,25	14,96	0,79	
Staříč	126	81,75	15,87		2,38
Telč	127	91,34	8,66		
Zhoř	125	95,2	3,2		1,6
Zliv	82	39,02	51,22		9,76

Ve výpl kových toponymech se v t-inou nevyskytly rodové dublety afl na n kolik výjimek jako tvary *se Slanou*, *s Kyjovou* a *s Bruntálí*.

⁷⁷ Z ejm my-leno *Krom íflskými*.

4.5 Závěr výzkumu

Závěry internetového výzkumu ukazují, že toponyma zakončená na mkkou i obojetnou souhlásku, která mají historickou rodovou dubletu v náe ní formě českého jazyka, jsou uflivatelé e-tiny převážně uflívána v kodifikované femininní podobě. Maskulinní náe ní podoba ovšem stále nevymizela, naopak je stále používána, i když u menšího podílu uflivatelů jazyka. Je to menší podíl lidí si je v domě těchto rodových dublet a používá je. Jak ukazují tabulky s procentuálními pohledy odpovědí, byla toponyma zkoumaná v druhém úkolu více používána k ženskému rodu, přes 80 % respondentů. Výjimku tvoří pouze toponymum *Zliv*, které bylo spojeno se složitě zkonstruovanou větou.

U toponym, která nejsou celorepublikově známa, se menší podíl uflivatelů jazyka uchyluje ke slovním spojením, která neodkazují na gramatický rod. Může to být způsobeno například zvyklostí takového uflívání, snahou vyhnout se e-ní ohledně uflití gramatického rodu atd. Následuje tabulka všech zkoumaných toponym s procentuálním pohledem odpovědí.

Toponymum	Počet	Femininum %	Maskulinum %	Dubleta %	Nespecifikované %
Aš	102	64,71	18,63	0,98	15,69
Běleč	128	97,66	2,34		
Bystrc	110	57,27	30	0,91	11,82
Kroměříž	126	96,83	2,38		0,79
Kuřim	107	86,91			13,08
Ledeč	127	84,25	14,96	0,79	
Olomouc	107	76,64	9,35		14,02
Staříč	126	81,75	15,87		2,38
Střítež	110	85,45	3,73		11,82
Telč	127	91,34	8,66		
Zhoř	125	95,2	3,2		1,6
Zliv	82	39,02	51,22		9,76
Želeč	105	57,14	30,48	0,95	11,43

Tento internetový dotazník má samozřejmě svá úskalí. Bylo by daleko uflite n-jí zkoumat v této spektru toponym, dát respondentům více volnosti ve vlastním projevu, a zajistit vyváženost respondentů ve věku, pohlaví, vzdělání a místu bydliště.

5 Toponyma - maskulina

B hem tvo ení seznamu toponym, která kolísají v gramatickém rod , se v rámci skupiny jmen zakon ených na m kkou i obojetnou souhlásku objevila i toponyma, která jsou p íru kami za azena k muflskému rodu, a koliv nemají typicky maskulinní sufix. Tzn. fle tato jména nejsou p i azována k flenskému rodu a jejich pouflití v e-tin se historicky nezm nilo. U v t-iny z nich lze najít historické doklady, které ukazují na pevné zakotvení v maskulinním rod . Následuje seznam t chto jmen s podporou pat i něho kompendia, pop ípad i jejich sou asné uflívání na oficiálních internetových stránkách obcí.

5.1 Dob ív

MJ (1947; 360) uvádí toponymum *Dob ív* v lidové podob jako maskulinum, zároveň popisuje historické zm ny jména, které m lo p vodní tvar *Dob ej v dv r* a pozd ji *Dob ejov*, afl poté se jméno stáhlo na dne-ní *Dob ív*.

Na internetových stránkách obce se jméno uflívá také jako maskulinum:

*šDíky jejich skv lému stavu byl Dob ív vyhlá-en vesnickou památkovou zónou.*⁷⁸

5.2 Chomýfl

MJMS (1970; 3216322) uvádí dv obce s tímto jménem. Obec *Chomýfl* u Hole-ova je v lidové podob popsána jako maskulinum. U *Chomýfle* blízko Krnova se fládný rodový tvar nepopisuje, ov-em je doloflena polská historická ú ední podoba *Chomiafla*.

5.3 Jakta

MJMS (1970; 337) uvádí jméno v lidové podob jako maskulinum.

Na internetových stránkách se toponymum uvádí také v maskulinní podob :

*šTak se stal Jakta první svobodnou obcí ve zdej-ím kraji.*⁷⁹

5.4 Kbel

NMJ (1985; 107) uvádí jméno jako maskulinum, sklo ující se podle vzoru *hrad*.

---

⁷⁸ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: < http://www.dobriv.rokycansko.cz/](http://www.dobriv.rokycansko.cz/) . 4. 10. 2014

⁷⁹ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na [www: < http://www.farnostjaktar.cz/dejiny-farnosti/](http://www.farnostjaktar.cz/dejiny-farnosti/) . 4. 10. 2014

MJ (1949; 2166217) popisuje ty i obce s názvem *Kbel* i *Kbely*, v lidové podobě se objevují jak v plurálu, tak v singuláru a pokud jako maskulina. U obce blízko Benátek se objevuje i lidový tvar ve *Kbele*.

Internetové stránky obcí z okresu Plzeň jih a Kolín uflívají jméno jako maskulinum:

*ŠU tohoto panství z stal Kbel afd do poloviny 19. století.*⁸⁰

*ŠKoncem 14. století /1380690/ vycházely ze Kbel a 4 kopy 30 grošeských k oltáři sv. Ondřeje i pána v katedrále sv. Víta na Hrad pražském.*⁸¹

5.5 Krumví

Dle NMJ (1985, 114) má jméno maskulinní spisovnou podobu a sklo uje se podle vzoru *stroj*.

MJMS (1970; 4576458) uvádí maskulinní lidovou podobu *ten Grumví*.

Internetové stránky obce uflívají toponymum také jako maskulinum:

*ŠKrumví je také znám díky reftné uflitkové keramice, významnému paleontogeologickému nálezu z roku 2009 na šHlini-tiž za Keramickými závody, krabaným velikono ním kraslicím, bohatému kulturnímu flivotu a pohostinnosti místních lidí.*⁸²

5.6 Myslív

MJ (1951; 163) popisuje lidový tvar *ten Mysliv*. Internetové stránky uflívají jméno rovn fl v maskulinní podobě :

*ŠMyslív byl zalofen v první polovině 14. století mnichy ádu Cisterciáckého, který p i-el do t chto kon in v roce 1144 a sídlil v Klá-te e u Nepomuka.*⁸³

5.7 Pihel

NMJ (1985; 140) popisuje jméno jako maskulinum, které se sklo uje podle vzoru *hrad*. Na internetových stránkách se jméno jako maskulinum uflívá:

*ŠHovo í se totifl, fl roku 1363 byl Pihel zmín n jako sídlo zem elého Hynka Zajíce z Hazmburku, ov-em afl v knize ze 16. století.*⁸⁴

⁸⁰ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.obec-kbel.cz/informace-obci/historie/>> . 4. 10. 2014

⁸¹ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.ou-kbel.cz/historie/>> . 4. 10. 2014

⁸² Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.krumvir.cz/o-obci/>> . 4. 10. 2014

⁸³ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://mysliv.sweb.cz/uvod.htm>> . 4. 10. 2014

5.8 Vlko–

MJMS (1980; 725) uvádí jméno v lidové podobě *ten Vlko–*. Dle NMJ (1985; 177) je jméno muflského rodu a sklo uje se podle vzoru *stroj*.

Na internetových stránkách obce se jméno uflívá jako maskulinum:

*šVlko–mu pat il do roku 1569.š*⁸⁵

5.9 Zelene

NMJ (1985; 182) uvádí jméno jako maskulinum, sklo ujíčí se podle vzoru *stroj*.

MJ (1957; 770) popisuje lidovou formu jména jako maskulinum.

Internetové stránky obce uflívají toponymum také jako maskulinum:

*šZelene , d íve téfl Zelenec, nálefl ve druhé polovici XIV. st. kanovníku Volframovi synu Menharta ze Tvorce, který roku 1385 prodal š své v rněš v Zelen i se svolením královým.š*⁸⁶

---

⁸⁴ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.pihel.cz/historie.php> . 4. 10. 2014

⁸⁵ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.vlkos.cz/z-historie-obce/d-1158/p1=1210> . 4. 10. 2014

⁸⁶ Oficiální internetové stránky obce [on-line]. Dostupné na www: <<http://www.zelenec.cz/obec/historie-obce/> . 4. 10. 2014

6 Závěr

V této práci jsem vnovala jedné z mnoha zvlátností českého jazyka, a to kolísání jmen v gramatickém rodě, konkrétně kolísání toponym. Toto kolísání je v praxi eváfně v t-in zapíin no historickými d vodu a udržuje se hlavně v ná e ích. B hem práce se ukázalo, že n která kompendia jsou p ínosn j-í nejl jiná, např. *Místní jména v echách* a *Místní jména na Morava ve Slezsku* jsou velmi rozsáhlými díly, zabývající se historií obcí, vzniku jména, místním územím apod. Na druhou stranu jsou v-ak *Místní jména star-ími pracemi* a mnoho obcí, které jsou zde popsány, ufl v bec neexistuje. Oproti tomu mlad-í p íru ky jsou velmi stručné jak v údajích o gramatických rodech, tak i v zem pisných polohách obcí, navíc nepopisují v-echny obce, ale jen ty více známé.

Kolísající toponyma byla dále vyhledána v *eském národním korpusu* a na webových stránkách obcí, kde se srovnávala v kontextu vyjad ujcím jejich gramatický rod, ne vldy s úsp chem.

P ínosem práce m flé být seznam toponym zakon ených na m kkou i obojetnou souhlásku, která kolísají v gramatickém rodě, na jehofl základ se dále pracovalo. V t-í seznam je p ílohou A a obsahuje informace o gramatickém rodě toponyma tak, jak jsou vedeny v r zných kompendiích. Men-í komentované seznamy jsou sou ástí práce a blífl se zam ují na konkrétní toponyma. Jeden z nich je zam en na toponyma kolísající v rodě, druhý na toponyma vyskytující se pouze v maskulinním rodě. I tyto seznamy mají svá omezení, pat í k nim hlavně to, že n která obce nemají z ízené webové stránky, NK neobsahuje úpln v-echny zdroje text a krom toho jak jifl bylo zmín no, jsou nejpodrobn j-í kompendia zastaralá.

N která nejznám j-í nebo nejroz-í en j-í toponyma byla pouflita pro internetový dotazník, který m l za úkol zjistit, jak se tato jména pouflívají v sou asné e-tin, zú astnilo se ho celkem 131 respondent . V prvním testování dopl ovali k toponymu tvrdá adjektiva, ve druhém testování dopl ovali respondenti toponymum do v ty. V obou p ípadech se v t-ina odpov dí p íklán la k flenské variantě toponyma, ale ve druhém úkolu flenský tvar toponym mluví výrazn v t-í procento odpov dí. Objevily se v-ak i maskulinní varianty zkoumaných toponym, s výjimkou toponyma *Ku im*, které se v odpov dích v dotazníku objevilo pouze jako femininum nebo bez rodové specifikace. V men-í mí e se vyskytly i dublety, a to u toponym *A-, Bystrc, Lede a fiele*. Konkrétní výsledky jsou p ílohou B.

Fakta sesbíraná z jazykových dných přehledů a výsledky internetového dotazníku jasně ukazují, že na problematiku gramatického rodu toponym končících maskulínem i obojetnou souhláskou se stále nahlíží nejednotně a že kolísání v gramatickém rodu uflivatel jazyka stále přetrvává. Toponyma zakoněná maskulínem i obojetnou souhláskou jsou ať na pár výjimek, například *Dobřív* nebo *Vlko-*, kodifikována pro spisovný jazyk jako feminina. V lidovém jazyce se však v tina z nich dlouho uflivala v maskulinním rodu a toto uflití přetrvalo dodnes, ovšem v menší míře. Otázka dalšího vývoje těchto rodových dublet je nejasná, s velkou pravděpodobností se buď lidové varianty udrží v místním úzu, nebo se díky mediálnímu tlaku aťsem ztratí úplně.

Kromě toponym, která v rodu kolísají, existuje i skupina toponym zakoněných maskulínem nebo obojetnou souhláskou, která nemají vyloženě maskulinní sufix a která se popisují jako maskulina. Je tedy velmi pravděpodobné, že tato toponyma mají svůj maskulinní tvar uflivatel jazyka pevně zakotven. Tato toponyma se buď během dalšího vývoje nezmenší, nebo by také mohla začít inklinovat ke kolísání v gramatickém rodu aťsem přejít k feminině.

Bibliografie

Monografie

BALHAR, Jan et al. *eský jazykový atlas*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1992-2011. 6 sv. ISBN 80-200-0921-3.

B LI , Jaromír. *Nástin eské dialektologie: vysoko-k. u ebnice*. 1. vyd. Praha: SPN, 1972. 463 s.

ECHOVÁ, Marie a kol. *e-tina: e a jazyk*. Praha: ISV, 1996, ©1995. 380, [3] s. Jazykov da. ISBN 80-85866-12-9.

ERVENÁ, Vlasta a kol. *Slovník spisovné e-tiny pro -kolu a ve ejnost: s Dodatkem Ministerstva -kolství, mládeže a t lovýchovy eské republiky: [studentské] vydání*. Vyd. 4. Praha: Academia, 2006. 647 s. ISBN 80-200-1446-2.

ERTL, Václav. *asové úvahy o na-í mate -tin*. Praha: Jednota eskoslovenských matematik a fysik , 1929, 99 s.

GEBAUER, Jan. *Historická mluvnice jazyka eského*. Díl 3, Tvarosloví. 1. [ást], Sklo ování. 2. vyd. (v N SAV 1. vyd.). Praha: SAV, 1960. 659 s.

GREPL, Miroslav a kol. *P íru ní mluvnice e-tiny*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 799 s. ISBN 978-80-7106-980-5.

HOSÁK, Ladislav a TRÁMEK, Rudolf. *Místní jména na Morav a ve Slezsku*. 1. vyd. Praha: Academia, 1970-1980. 2 sv.

CHLOUPEK, Jan. *Knífká o e-tin*. Vyd. 1. Praha: Odeon, 1974. 321, [2] s. Klub tená ; sv. 364.

LUTTERER, Ivan a TRÁMEK, Rudolf. *Zem pisná jména v echách, na Morav a ve Slezsku: slovník vybraných zem pisných jmen s výkladem jejich pvodu a historického vývoje*. 2. vyd. Havlík v Brod: Tobiáš, 2004. 317 s. ISBN 80-7311-025-3.

PETR, Jan. *Mluvnice e-tiny: vysoko-k. u ebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult, aprobace es. jazyk. [Díl] 2, Tvarosloví*. 1. vyd. Praha: Academia, 1986. 536 s.

POLÍVKOVÁ, Alena. *Na-e místní jména (a jak jich uflívvat)*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1985. 188 s.

PRAVDOVÁ, Markéta, ed. a SVOBODOVÁ, Ivana, ed. *Akademická píru ka eského jazyka*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2014. 533 s. ISBN 978-80-200-2327-8.

Pravidla eského pravopisu. Praha: Pansofia, 1993. 383 s. ISBN 80-901373-6-9.

PROFOUS, Antonín, TMILAUER, Vladimír a SVOBODA, Jan. *Místní jména v echách: jejich vznik, p v. význam a zm ny*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství eskoslovenské akademie v d, 1947-1960. 5 sv.

Statistický lexikon obcí eské republiky 2005: podle správního rozd lení k 1.1.2005 a výsledek s útaní lidu, dom a byt k 1. b eznu 2001 ; [Aut. Ji ina R ílková ...a kol.]. - Vyd. 1. - Praha : Ottovo nakladatelství, 2005. - 1358 s.: tab.; 31 cm. - Vyd.: eský statistický ú ad ; : Ministerstvo vnitra eské republiky ISBN 80-7360-287-3.

TMILAUER, Vladimír. *Úvod do toponomastiky: nauky o vlastních jménech zem pisných*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1963, 219 s.

TRÁVNÍ EK, Franti-ek. *Mluvnice spisovné e-tiny. ást I. Hláskosloví - tvo ení slov - tvarosloví*. 2. vyd. Praha: Melantrich, 1949. 581s.

VÁCHA, Jaroslav, ed. a kol. *Slovník spisovného jazyka eského*. 1. vyd. Praha: Academia, 1971. 4 sv.

Časopisecké publikace

POLÍVKOVÁ, Alena. Poznámka o rodu místních jmen typu Olomouc, Boleslav, Litomyšl. *Na-e e*, ro ník 61 (1978), íslo 4. s 219.

SEDLÁ EK, Miloslav. Ten A–, anebo ta A–?. *Ná-e e*, ro ník 60 (1977), íslo 5, s 267.

Internetové prameny

eský národní korpus - SYN2010. Ústav eského národního korpusu FF UK, Praha 2010. Cit. 30. 8. 2014 dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

Internetová jazyková příručka 2008-2014 [online]. Jazyková poradna UJ AV R, v. v. i. Cit. 16. 7. 2013 dostupný z WWW: <<http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=360> .

KRATOCHVÍL, Ji í. *K problematice gramatického rodu místního jména Bystrc*. Cit. 2. 8. 2013 dostupný z WWW: <<http://www.kratec.cz/pages/umeni/texty/bystrc.pdf> .

Internetové stránky obcí

Oficiální stránky obce A–. Cit. 10. 5. 2014 dostupné z www: <<http://www.muas.cz/historie-mesta/d-225721/p1=15104> .

Oficiální stránky obce Bá– . Cit. 2. 8. 2013 dostupné z www: <<http://www.obecbast.cz/index.php?nid=1757&lid=cs&oid=809850> .

Oficiální stránky obce B le . Cit. 2. 8. 2013 dostupné na www: <<http://www.belec.cz/index.asp?menu=592> .

Oficiální stránky obce B le . Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www: <<http://belec.trebechovicko.cz/z-historie-obce/d-3069/p1=6651> .

Oficiální stránky obce B le . Cit. 2. 8. 2013 dostupné na www: <<https://sites.google.com/a/beleckreptov.cz/knihovna/Kultura/obec> .

Oficiální stránky obce Bystrc. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www: <<http://www.bystrc.net/historie/Historie.htm> .

Oficiální stránky obce Ctibo . Cit. 2. 8. 2013 dostupné na <<http://www.obec-ctibor.cz/index.php?nid=1872&lid=cs&oid=200380> .

Oficiální stránky obce ím . Cit. 2. 8. 2013 dostupné na <<http://www.obeccimer.cz/obec/o-obci/> .

Oficiální stránky obce Dob í . Cit. 2. 8. 2013 dostupné na < <http://www.dobric.cz/informace-o-obci/historie/> .

Oficiální stránky obce Dob í–. Cit. 2. 8. 2013 dostupné na www: <<http://www.mestodobris.cz/mesto.asp> .

Oficiální internetové stránky obce Dob ív. Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www: <<http://www.dobriv.rokycansko.cz/> .

Oficiální stránky m stské ásti Dube . Cit. 2. 8. 2013 dostupné na www: <<http://www.praha-dubec.cz/z-historie-mc-praha-dubec/d-41891/p1=316> .

Oficiální internetové stránky obce Dzbel. Cit. 2. 8. 2013 dostupné na www: <<http://www.obecdzbel.cz/o-obci/z-historie-dzbele> .

Oficiální internetové stránky Hosp íz. Cit. 2. 8. 2013 dostupné na www: <<http://www.hospriz.cz/index.php?nid=794&lid=cs&oid=42956> .

Oficiální internetové stránky obce Hostim. Cit. 2. 8. 2013 dostupné na www: <http://mesta.obce.cz/vismo/vismo/dokumenty2.asp?id_org=4574&id=53&p1=60 .

Oficiální internetové stránky obce Jakta . Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www: <<http://www.farnostjaktar.cz/dejiny-farnosti/> .

Oficiální internetové stránky obce Jene . Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www: <<http://www.jenec.cz/historie-obce-jenec/d-3258/p1=213> .

Oficiální internetové stránky obce Jilem. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.obecjilem.cz/?stranka=historie.html> .

Oficiální internetové stránky obce Kbel. Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://www.obec-kbel.cz/informace-o-obci/historie/> .

Oficiální internetové stránky obce Kbel. Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www: <<http://www.ou-kbel.cz/historie/> .

Oficiální internetové stránky obce Kel . Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.kelc.cz/informace-o-meste/historie/> .

Oficiální internetové stránky obce Kr ma . Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://www.krcman.cz/index.php?nid=5402&lid=cs&oid=753109> .

Oficiální internetové stránky obce Krom íf. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.mesto-kromeriz.cz/stranka.asp?kod=2&modul=navstevnik&map=10> .

Oficiální internetové stránky obce Krumví . Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://www.krumvir.cz/o-obci/> .

Oficiální internetové stránky obce K tomil. Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://www.krtomil.cz/index.php?nid=1273&lid=cs&oid=120905> .

Oficiální internetové stránky obce Ku im. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.kurim.cz/cs/turista/historie/1900-2000.html> .

Oficiální internetové stránky obce Ledec nad Sázavou. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.ledecns.cz/cs/mesto/o-meste.html> .

Oficiální internetové stránky obce Lí-e . Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.brno-lisen.cz/zakladni-udaje-o-lisni/t1127> .

Oficiální internetové stránky obce Luboměř. Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<http://www.lubomer.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2437:historie-obce-lubomer&catid=68:historie&Itemid=1743 .

Oficiální internetové stránky obce Miroslav. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9537&id=1284&p1=1351 .

Oficiální internetové stránky obce Myslív. Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://mysliv.sweb.cz/uvod.htm> .

Oficiální internetové stránky obce Náměškov – nad Oslavou. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.namestnosl.cz/view.php?cislocclanku=2005092513> .

Oficiální internetové stránky obce Ohrožim. Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://www.ohrozim.cz/o-obci/d-1185/p1=51> .

Oficiální internetové stránky obce Ochoz. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.obecochoz.cz/historie-obce> .

Oficiální internetové stránky obce Olomouc. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.olomouc.eu/o-meste> .

Oficiální internetové stránky obce Pihel. Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://www.pihel.cz/historie.php> .

Oficiální internetové stránky obce Salaš. Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://www.salas.uh.cz/?section=historie-obce> .

Oficiální internetové stránky obce Soběslav. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.musobeslav.cz/zakladni-informace/2008-02-27.html> .

Oficiální internetové stránky obce Spytihněv. Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.spytihnev.cz/index.php?nid=461&lid=cs&oid=2194> .

Oficiální internetové stránky obce Sudom . Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.sudomer.cz/historie/> .

Oficiální internetové stránky obce Tel . Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<http://www.telc.eu/turista_a_volny_cas/historie .

Oficiální internetové stránky obce T ebí . Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.trebic.cz/historie-mesta/d-1383/p1=8957> .

Oficiální internetové stránky obce T e– . Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<<http://www.trest.cz/o-meste/d-1141/p1=2252?p1=2248> .

Oficiální internetové stránky obce Unho– . Cit. 10. 5. 2014 dostupné na www:
<http://www.muunhost.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=34&Itemid=83
.

Oficiální internetové stránky obce Vlko– . Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://www.vlkos.cz/z-historie-obce/d-1158/p1=1210> .

Oficiální internetové stránky obce Zelene . Cit. 4. 10. 2014 dostupné na www:
<<http://www.zelenec.cz/obec/historie-obce/> .

Seznam zkratek

APČJ	<i>Akademická příručka českého jazyka.</i>
ČJA	<i>český jazykový atlas.</i>
ČNK	<i>český národní korpus.</i>
MJČ	<i>Místní jména v Čechách: jejich vznik, původ, význam a změny.</i>
MJMS	<i>Místní jména na Moravě a ve Slezsku.</i>
NMJ	<i>Na-e místní jména (a jak jich užívat).</i>
PČP	<i>Pravidla českého pravopisu.</i>
SSJČ	<i>Slovník spisovného jazyka českého.</i>
SSČ	<i>Slovník spisovné češtiny pro školství a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.</i>
ZJČMS	<i>Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: slovník vybraných zeměpisných jmen s výkladem jejich původu a historického vývoje.</i>